

Gos Nge Oł Koi Er Pałim Ei Jon Kin Andan Tum

¹ Mon ei ek ninim mił koi er pim ei, Jiisas Kraiss andan tum ei, Gos Kraiss kin ngurum. Ngurum ele nge, eim andan topu kin, Gos eim kongun wumb kin, nipe epi endi, mandi tonu omba ei nge, eim nipi ngurum. Ngopu kin Kraiss eim oł yi erpi, andan topu kin, eim nge kongun wu Jon kin, eim nge enjel kindang om. ² Nga Jon eim kenim ei mił, ni tor kindim ei, eim ek ni tor kindpi kin, Gos nge ek ka ei, peni ele nipi tor kindpi kin, Gos nge noman to piipi kin, Gos nge ek keimi Jiisas Kraiss eim kin andan tum ei, kenim mił nim. ³ Wumb nii endi mon ei germba wumb ei, eim ka piimba. Nga wumb nii endi, eim ek ei kom se piimba wumb ei, eim ka piimba. Piipi kin, eim nipe epi endi mon ei, mon poł pendnjing ei piipi kin, ekii simba wumb ei, ka piimba. Nimbił erang mandi ermba kunum ei, oł pei keimi ei tonu omba.

*Jon Ek Ka Nipi Men Tolmun Ngii Angil Orung
Nga Tal Nge Wumb Ngołum*

⁴ Pe na Jon mon ei, angil orung nga tał połup kin, Eisiya konu owundu men tołmun wumb ngii ele kindir. Kindamb kin Gos nge noman ka nin, eim noman emin ei nin, enim kin mułang kin; Gos ei Gos eim pe mołum; nga Gos kumb ok mendpił mołum; nga Gos eim ekii se omba ku. Nga Gui Ka ei angil orung nga tał, Gos eim konu peł kumb ele, mołmun ei, noman emin nin; noman ka enim

ngungii ku. ⁵ Nga Jiisas Kraias keimi dinga kindpi kin, ni tor kindnim. Kindpi kin, eim kumb se mengk kangii ei, eim kolpu kin, nga angpi tonu opu kin, nga konj purum. Pupu kin wumb ei, eim ya mani mei ele king ei, eim tep enim ku.

Erpi kin, eim sinim kin noman ngopu kin, nga eim kolpu kin, nga eim miyem sinim ol kis enjpin ei, kil ngopu si kindang kin, sinim wumb ol kis pinalim mil wii molmun. ⁶ Nga Jiisas eim sinim yi erang kin, sinim tep elmin wumb mil molmun. Molk kin nga sin kulmal kalilmin wumb mil molpun kin Gos kongun er mulamin kin, eim nge Arim Gos kin kongun wumb mil molmun. Pe nga Jiisas Kraias eim kin, tilang owundu kin noman dinga ei, kunum kunum mulmba; ei keimi!

⁷ Enim kenei! Jiisas eim konu kupu kin ouni onum. Onum ei, wumb pei eim keningii. Kanik kin, nga eim tunjung wumb ei, keningii ku. Ya mani mei ele wumb pei, eim kanik kin, en enim noman embin tok, kaimb sik kin, kei dinga ningii. Yi mil, ei keimi, yi ermbe.

⁸ Gos Owundu yi ninim, “Na nam kumb se mendpil nin, nga ekii se mendpil ouni.” Gos Owundu yi nipi, pe molum; nga eim kumb ok molulum ku, nga ekii se kunum endi eim omba ku. Gos mendpil, eim noman dinga mendpil palim.

Jon Gos Kindim Wu Kingam Ei Kenim

⁹ Na nam Jon enim nge enginjing mol. Nga sinim Jiisas kin dambiltpin se ende pupun molmun. Molpun kin, na enim kin ol embin tui nin, ngenj kumbii ei sipin kin, nga Gos sinim

wumb tep er mołum konu ęle, na enim kin tuk ęle moł. Pe nga sinim pei oł embin tui ei dinga ko wupun kin, Pasmos ni konu pokum ęle, kindan- gin moł. Nimbił erang na Gos ek ka ni tor kindinj konu ęle, ni ek keimi ei, Jiisas andan topu na ngum. Ngang kin, ek ei, na ni tor kindinj konu ęle nge, na to tor kindinjing. ¹⁰ Pe sinim nge Owundu nge kunum ei, Gos nge Gui Ka ei, na kin dinga tonu om. Wang kin, na nge buł morung ęle piinj ni, ek dinga endi tengim ei yi mił, beli owundu endi turum. ¹¹ Ek ei yi ninim, “Nim ninim epi nipe endi ken mił ei, mon poł mani kindnjii. Kindkin kin, nga men tołmun wumb ngii angil orung nga tał ęle, mon ei, kindnjii. Kindnjii konu ei, Epeses kin, Simerna kin, Perkama kin, Taiyasaira kin, Saris kin, Pilarełpiya kin, nga Leiyorisiya kin, konu ombu ęle kindnjii.

¹² Pe nga, na kan orung kindip kin, wumb nii endi, na ek ei nirim mił ei, kenmbii end. Erip orung kindip kin, na kenj ni, dup alam kalilmin epi gol angil orung nga tał tuk ęle, mundangin mułang kin na kenj. ¹³ Pe dup alam tuk mii memb ęle Gos mani kindim wu kingam mił, wu endi engim. Engim wu ei, konduk endi kindang kin, mer simb ęle tor pum. Pang kin, nga ond kinemb owundu mił, gol epi ei, eim pepil ęle kan sim. ¹⁴ Nga eim peng enjin ei, kuru erpi kin, kung siipsiip enjin kuru mił min, konu kupu kuru yi mił pim. Peng kin, nga eim ningil ei, dup anmbil mił gur nim. ¹⁵ Nga eim simb ęle tilang owundu erim. Erpi kin, yi mił gol epi dup owundu kilangin kin, tilang enim yi mił erim. Erang kin, nga na piinj ni, eim nim ek ei, noł kulup dinga tonum

ei, yi mił ek tengim. ¹⁶ Pe nga eim kor kanjip angil orung nga tał eim angil tundung orung ełe embilim. Embilpi kin, nga eim tui jik mił, tukum orung orung anmbil tał ouni tukum mołum ei mił eim gupu ełe tor om. Eim kumb ningil ełe, konu tinga eni, topu tilang owundu enim, oł ei mił erim. ¹⁷ Pe kunum ei, na eim kanip kin, na nam mani mei ełe, mani pup kin, wumb kolk pałmin oł ei nge mił na erip pinj. Ba eim angil tundung orung ełe na ambilpi kin, ek yi nim, “Nim mund mong tunenjii mon! Na nam kumb se mendpil mołup kin nga ekii se mendpil ełe mołup end ku,” pa yi nim. ¹⁸ “Pe na nam konj moł! Ok na kuls; ba nga nim na ken ei, nam kunum kunum konj moł. Na ya mei ełe wumb koltmun oł ei nin, dup konu kis ei nin, na noman dinga ełe nge, kii wał mił dinga ei, na ambil se moł. ¹⁹ Pe nim kan epi ei, nga mon endi pulnjii! Polkun kin, ei pe kan epi ei nin, nga epi endi ekii se tonu omba epi ei, nin pei pulnjii ku. ²⁰ Yi mił, epi pułe koi erpi pałim epi ei, tor omba ei nge, kor kanjip angil orung nga tał, nim na angil tundung mołum ei nin, nga gol dup alam kalk angindilmin epi ei, angil orung nga tał ei nim kan. Kan ei pułe yi mił: kor kanjip angil orung nga tał ei, men tołmun ngii ełe nge, angil orung nga tał enjel; nga gol mił dup alam kalilmin epi ei, men tołmun ngii angil orung nga tał mił, mołmun ku.

2

Gos Ek Ka Epeses Konu Ełe Kindim

¹ Wu endi Jon kin nim, “Nim Jon mon polkun kin, Epeses men tołmun wumb nge enjel ełe, mon

ei kindnjii. “Wu endi kor kanjip angil orung nga tał angil tundung ambilpi sipi kin, nga eim dup alam gol kalilmin epi angil orung nga tał ełe, tuk mii memb andilim ei, na ek yi nip nognd. ² Na piind ei, enim nipe oł endi enjing. Nga enim kongun dinga erik kin, nga oł embin tui ko wuk kin, nga kunum olt kui er mulnjung ei, na piind. Nga na piind ei, enim wu endi oł kis erim wu ei, noman ngunerngii mon! Nga na piind ei, enim wu nii endi, eim na Gos kongun kindim wu, ni piinmin. Nga enim wumb ei ek piik kin, mok tok poru ninmin. Nga enim wumb oł ei enmin pułe ei, piik enmin. Nga enim wumb ei, ek kend tok ełmin wumb, ni piingii. ³ Yi ku, na piind ei, wumb oł kis ełmin wumb enim kaninmin ei, enim na embe ambil gii nik mołmun. Nga wumb ombu, enim kin ngenj kumbii ngonmun; ba enim dinga angk kin, oł embin tui ei ko wunmun. Nga enim kongun dinga ei, ten kulk enanmin mon; ba enim kunum olt kui erik mulk ei, na piind. ⁴ Ba na ek endeim endi, enim kin nimbii end. Enim kumb se, na kin pii gii ninjing kunum ei, na kin noman mendpil ngunjung; ba pe yi mił nga, enim noman ngunanmin mon. ⁵ Enim piinmin, ok enim oł kun ka enjing; ba pe enim oł kun ka ei si kindik kin, bok tonmun. Yi mił, enim nga ok oł enjing oł ei, pii kun erngii! Pe enim noman ak tok kin, oł kis buł ngok kin, ok enjing mił yi erngii! Mon pim kin, enim noman ak tunenjing kin, kapli na enim kin op kin, enim dup alam ei, na si tor simbii. ⁶ Ba enim oł ka endi ei, piram pałim. Enim Nikolaisan wumb ełmin oł kis ei, enim ka piinanmin mon. Na yi ku, na en enim enmin oł ei, ka piinand ku.

⁷ “Kapli enim kom pim kin, kapli enim Gos Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb ngii pei ngonum ek ei, kapli piingii.

“Nga wumb nii endi, Gos kin pii gii dinga nimba wu ei, kapli na Gos eim nge ond mong noman konj kunum kunum mołulum, eim nge pani aka pin palim ei, ngumbii,” pa nirim.

Mon Poł Endi Simerna Konu Men Tołmun Kindim

⁸ Wu ei Jon kin nirim, “Nim mon ei polkun kin Simerna konu owundu ełe men tołmun wumb nge enjel ei ngunjii. Ngunjii ek ei, yi mił: “Wu nii endi, eim mołpu kumb ełe kindpi kin nga mołpu, ekii kindpi, kołpu kin, nga angpi tonu opu kin, konj mołpu ełim wu ei, na ek nip ngond,” yi nirim. ⁹ “Na enim ngenj kumbii nin, embin tonu onum ei, na piind. Na piind ei, enim wumb kurpu mołmun; ba enim piram epi pei sałim. Na piind ei, wumb kopur enim kin ek buł morung oł niłmin ei, na piind. Wumb ei yi ninmin, ‘Sin Jura wumb mołmun,’ pa ninmin. Ba wumb ei, ek kend tok ninmin; en enim Gos kin ekii sinałmin Jura wumb; ba en enim, Seisen kin ekii siłmin wumb mołmun. ¹⁰ Pe enim ngenj kumbii singii ei nge, mund mong kulerngii mon! Enim piingii! Seisen enim wumb kopur olkup topu kin, mer kan ngii mił ełe kindpi kin, ernngii mił ei, kenmbii ni piipi erim. Nga enim kunum engki pei ełe, enim ngenj kumbii ko wuk noman embin to piingii. Ba enim pii gii ei, dinga ambii gii ni, molk puk kułngii. Kułangin kin, na enim noman konj kunum kunum mołulum epi ei nge, ngumbii.

11 “Enim kom pim kin, enim nipe epi endi, Gos Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb pei ngonum ei piingii.

“Piik kin, wumb nii endi, kopur en enim pii gii dinga nim kin, kapli wu ei, eim dup konu kis ęle, pungii kunum ei, eim dup konu ęle punermba mon!”

Mon Poł Endi Perkama Konu ęle Wumb Kindim

12 “Jon nim ek ka endi, Perkama konu ęle men tołmun wumb nge enjel kin mon endi polkun kin kindnjii. Kindnjii ek ei yi mił:

“Wumb nii endi, eim ek ei, tui jik mił tukum orung orung anmbił ęle tał ouni mołum ei mił, na ek ei ngond. 13 Na enim pałmin konu ęle, na piind ei wumb kis mołmun konu ei Seisen eim tep er mołum konu ęle mołum. Ba enim na nge embe kin, keimi ambił gii nik mołmun. Nga enim na kin pii gii ei, dinga pałim ku. Nga na nge pii gii niłim wu Andipas ei, eim na nge ek ka keimi ni tor kindiłim wu ei, enim kin mołum. Nga konu ei, Seisen mołulum konu ęle, to kundnjung. To konduk kunum ęle, enim pii gii dinga pim ei, koi enenjing mon. 14 Ba ya ęle, na ek aninga kopur, enim kin nimbii end. Nga enim Perkama wumb kopur, Beilam ek ei piik kin ekii siłmin. Sik kin, Beilam wu ei, eim oł endi wu Beilek ek nipi ngang kin, Esrel wumb kin er kindang kin, ek kend topu ngang kin, gos kend kin, kuni ngunjung kuni ei, Esrel wumb nok kin, oł kis ei, en enim kin pim ku. Nga amb eipi ngunduk oł yi erangin kin, oł kis ei, en enim kin pałiłim ku. 15 Nga yi mił ku, enim wumb kopur tuk mołmun konu ęle, Nikolaisans ek ninjing oł kis ęle, ekii siłmin. 16 Yi mił, enim oł

kis buł ngok kin, noman tuk ełe ak tungii! Mon pim kin, nga mandi kunum endi, na enim kin op kin, enim ek dinga wii, tui jik mił, gupu ełe tor onum wumb ei kin, opu orung enmin wumb ei kin, opu ermbii.

¹⁷ “Pe enim kom pim kin, kaplı enim Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb pei ngonum ek ei, enim piingii!

“Wumb kopur en enim pii gii dinga pim kin, kaplı wumb en enim ‘mana’ kuni ka wii mił epi ei, epin konu ełe koi er palim ei, Jiisas eim epi ka wii mił ei, ngumbii. Nga na en enim kom ku ei, ka wii kuru endi, embe konj endi połup kin, ngumbii. Ngamb kin, wumb eipi endi piinerngii; ba simba wumb ei, eim mendpił piimba.”

Mon Poł Endi Taiyasaira Konu Ełe Kindim

¹⁸ “Nga nim Taiyasaira konu ełe, men tołmun wumb nge enjel kin mon endi polkun kindnjii.

Kindnjii ek ei, ‘Na Gos nge kingam ek ka ei, kindamb kin onum. Na ningił ełe, dup seng mił, gii dinga ninim; nga na simb kum ei, er ka erpi seng kin, gol mił tilang er salim. Seng kin, na ek ei, enim kin kindind. ¹⁹ Yi mił na enim nipe kongun enmin ei, na piil. Piił ełe nge, enim wumb eipi noman ngołmun oł ei nge kin, pii gii dinga ninmin ei kin, nga Gos nge kongun dinga enmin ei kin, nga oł embin tui ei dinga angk kin, kui kinan enmin ei na piil ku. Nga na piind ei, enim ok enjing ei, ka wii mił pim; ba pe enim oł ka wii mendpił nga enmin. ²⁰ Ba ya ek ełe, na enim kin ek nimbii end. Nip kin, enim amb owundu Jesepel amb kis endi kan wiik tangin kin, enim

kin mołum ei, eim ‘Na Gos ek se andił amb,’ pa nirim. Nipi kin, eim ek ni tor kindpi kin, na nge kongun wumb ei, andłam eipi endi andan topu kin kindang puk kin, amb eipi nge ngunduk kin, nga en enim gos kend kin kuni ngok erik kin, kuni ei nołmun. ²¹ Yi mił na eim kunum kopur wii tamb kin, eim oł kis elim ei, buł ngopu kin noman ak tumba; ba amb ei, eim oł kis ombu, si kindmbii ni piinałim mon. ²² Ei mił pałim, kaplı na piip kin, amb eim ening owundu kis ngumbii. Ngamb kin, nga pe wumb kopur amb eim kin oł kis erik kin, amb eipi nge wunduk enmin oł ei nge, ngenj kumbii kis kunum kunum singii. Mon pim kin, en enim oł kis kun pinałim enmin oł ei, buł ngok si kindik kin, orung pungii. Puk kin, kaplı en enim buł ngok si kindnenjing kin, en enim ngenj kumbii kis ngamb kin singii. ²³ Nga na amb ei, eim kingam noł ei to kundmbii ku. Nga wumb na oł yi eramb piik kin, men tołmun wumb pei, na wumb nge noman tuk ełe nin, nga en enim noman ełe piinmin mił ei, na piind ni piingii. Nga na wumb endeim endeim ni, nipe oł endi enjing mił ei, erip kin kumep to orung kindmbii.’ ”

²⁴⁻²⁵ “Ba enim Taiyasaira konu ełe wii mołmun wumb ei, ek kis ni ngonmun ek ei, ambił gii nik kin, ekii sinałmin. Si kindik kin, enim wumb kombur Seisen nge ek koi er pałim mił ek ei, ni ngonmun ek eipi ei, ekii sinałmin ku. Na ek enim kin nind ei, na enim kin epi oł embin tui endi, enim kin kindamb kin, tonu onenmba mon. Ba enim pe ambiltmin oł ka wii ei, ambił gii ni mułangin kin, orung ombii. ²⁶⁻²⁸ Wumb nii endi, eim kongun erpi kin, pii gii dinga pim kin, nga

eim na nge oł kun ka ei, ekii si mołpu pupu kin, na orung ombii kunum ei, na en enim noman dinga ei, nam nge Arnan ngum noman dinga ende ei, na enim ngumbii. Ngamb kin, wumb konu orung orung pei ei, tep erik mułngii. Molk kin, tep ermba ei, kepii aiyon dinga wii mił, opu nurpuł topu kin, mei nganmbi ming ei, nurpuł tonum mił, yi ermba. Nga na en enim kupiiring kanjip ei mił, tiłang ka wii ei, ngumbii ku.

²⁹ “Pe nga, enim kom pim kin, wumb nii endi Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb pei ngonum ek ei piingii!”

3

Saris Konu Ełe Mon Poł Kindim

¹ “Nga nim Saris konu ełe men tołmun wumb nge enjel, mon endi polkun kindnjii. Ek ei yi mił ninim:

“Na Gos nge Gui Ka angii orung nga tał na kin mołum. Nga na kanjip angii orung nga tał na ambilip moł. Mołup kin, na ek ei nip enim ngond. ‘En enim nipe oł endi enmin ei, na piil. Na piind ei, enim konj molk pungii wumb ek ei ninjing; ba enim kulii mił mołmun ei,’ na piind. ² Pe enim konj kind molk kin, nga en enim nipe epi endi si mołmun epi ei, dinga kindik kin se mułngii. Nga en enim pii gii ei kulerngii mon! Nimbił erang na kenj ei, enim nipe epi endi enjing oł ei, na nge Gos kumb ełe, kun ka mendpił molałim mon.

³ Enim piingii ei, enim nipe epi endi, ek ka andan tok kin, nga nimbił mił erik sik kin, piik enjing ek ei, nga ambiił gii nik kin, oł kis buł ngok kin, noman ak tok yi erngii. Erik kin, pe nga enim

konj kindik, mulenjing kin, na waning wu mił enim kin ombii. Nga na ombii kunum ei, enim piinerngii mon! ⁴ Ba enim wumb aninga kopur, Saris konu ełe wumb ei nge konduk mił oł ei, erik kin, penj tunenjing mon! Tunarik kin, enim konduk kuru mił endi kind pendik kin, na kin wangin kin, ouni bin. Nimbił erang enim kun ka mołmun oł ei, yi erngii! ⁵ Ba wumb nii endi, eim na kin pii gii dinga pim kin, kaplı na wumb ei, konduk kuru endi ngamb kin, kindmba. Kindpi kin, nga na eim nge embe ei, mer wumb kunum kunum konj mołumun konu ei, pe molk pungii mon ełe, embe polk pendinj ei, kil ngopu kin, si kindnermbii mon. Si kindnarip kin, nga nam nge Arnan nge, kumb ełe kin, eim nge enjel kumb ełe kin, ni tor kindip kin, ‘Ei na nam nge wumb,’ pa nimbii.

⁶ “Pe enim kom pim kin, kaplı wumb nii endi, enim Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb kin ninim ek ei piingii!”

Pilarelpiya Konu Ełe Mon Poł Kindim

⁷ Nga nim Pilarelpiya konu ełe, men tołmun wumb nge enjel mon pulkun kindnjii. Kindnjii ek ei yi mił:

“Na nam oł kun ka ełe pułwu nin, nga na nam keimi kun mendpił pułwu. Nga na nam Deipis nge kii wał ambilip moł. Nga na ondu aki toł wu moł; ba wumb endi, eim kaplı ondu ngunermba mon! Nga na ondu ngoł wu moł; ba wumb endi, kaplı aki tunermba mon ku! ⁸ Na enim nipe oł endi enmin oł ei, na piil. Pe enim noman dinga kembis kopur pałim ei, na piil ku. Nga enim na

ek emb tunj ei, pii gii nik kin, ekii sinjing. Sik kin, nga enim, na embe koi enenjing mon ku! Na enim kin ngii ondu ei, aki topu, sinj salim. Nga wumb endi kapli ondu ei ngunermba mon! ⁹ Piyei! Wu amb en enim, Seisen nge men tołmun wumb mołmun. Molk kin, yi niłmin, ‘Sin sinim Jura nge wumb,’ pa nik. Ba en enim ek kend tok elmin; nga enim Gos kin ekii sinanmin mon ku. Piyei! Na nam wumb ei, tu wup eramb kin, ok enim kin ming gopsing pii polk kin, kan mani kanik kin, men tok yi erngii. Erik kin, nga en enim piingii ei, na enim kin noman ngond. ¹⁰ Nimbił erang enim na ek dinga nind ek ei, piik ekii sik kin dinga angk kin, oł embin tui ko wuk mulnjung. Molk kin, nga enim kin oł embin tui tonu omba kunum ei, na enim ka tep mułmbii kunum endi, oł embin tui ei nge, wumb konu orung orung pei ei kin, tonu omba ei opu kin, ya mani mei ele wumb pei erngii mił, kenmbii ni piip kin, kindang omba. Wang kin, kunum ei, na enim kin, ka tep mułmbii. ¹¹ Na enim kin pe sikirip orung ombii! Pe enim pii gii ei, ambił gii nik kin, ka mołmun mił, yi mułngii. Yi erangin kin, wumb eipi enim nge epi ka wii ei, wii singii nge, kui er mołmun epi ei, waning sipnerngii mon! ¹² Wumb nii endi, eim na kin pii gii nipi kin, ambił gii ni kui er mołum wu ei, na oł yi eramb kin, eim Gos nge men tołmun ngii konu ele, tumunj dinga mił, ambił gii nipi kin, kunum kunum mułmba. Mołpu kin, nga eim Gos men tołmun ngii ele, si kindpi kin, tor punermba mon. Punarpi kin, nga Gos embe eim kin, mon połup pendmbii. Pendamb kin nga wu ei kin, Gos nge konu owundu embe ele, ‘Jerusalem konj,’ pułmbii

ku. Połup kin, nga Jerusalem konu ei, tonu epin konu ełe mani omba ei, na nge Gos kin omba. Wang kin, nga eim kin, nam nge embe konj ei, pułmbii ku.

¹³ “Yi mił pe enim kom pim kin kaplı Gos Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb ngonum ek ei, enim piingii!” pa nim.

Leiyorisiya Konu Ełe Wumb Mon Poł Kindim

¹⁴ “Nga nim Leiyorisiya konu ełe nge enjel ei, mon polkun kin, men tołmun wumb kin kindnjii. Kindnjii ek ei yi mił:

“Na ei keimi nił wu, nga na Gos ek ka kun, ni tor kindił wu. Nga na kunum kunum ek keimi nił pułwu moł; nga na Gos epi kanim kanim pei eririm ei nge, na pułwu moł ku; nga na ek ei nip ngond. ¹⁵ Na enim nipe oł endi enjing ei, na piil. Pe enim pii gii ei yi mił; enim muł enanim nin, jii ninanim ei, na piil. Ba na piind ei, enim jii ninim min, muł enim ei, kaplı na piil. Ba na piind ei, enim jii ninim min, muł enim ei, kaplı na piil ku. ¹⁶ Ba nimbił erang, pe enim muł mił enim ei, enim molk kin, pe nga enim muł enanim min jii ninanim mon ku. Yi mił erang, na nam pe enim kin, jipambił nam gupu ełe tumbii pałim. ¹⁷ Yi mił enim yi ninmin, ‘Sin ku nin epi pei sałim,’ niłmin; nga ‘Sin ka wii mołmun,’ yi ninmin; nga ‘Sin epi endi sinerang kin, wii mołmun,’ yi ninałmin mon. Ba enim am kis mendpił mołmun yi mił; wumb enim kin kaimb sik ngołangin; nga enim epi sinerang wii mendpił mołmun; nga enim nge ningił tumbun mił mołulum; nga enim ngenj wii mił mołulum. Ba nga enim oł ei piinałmin mon.

18 Yi mił erang, na enim kanip nind. Enim pii gii ei yi mił ku; enim na nge ku gol ei top er singii nind. Nip kin, ku gol ei, dup nopu kuru ka er salim ei, sengin kin, enim epi pei simba nind. Nip kin, nga enim konduk kuru ka ei, na kin top erik kin, en enim konduk kindnarik wii mołmun ei, kindik pandi tok kin, en enim singambił pakim ei, piinermba mon! Nga enim ond mong kopung ei, top er sik kin, en enim ningił ełe kindngii. Kindik kin, enim ningił ełe, ka seng kin, epi pei keningii.

19 Kaplı nam wumb kombur, noman erim kin, kaplı nam wumb ei ek ngop kin, nga enmin oł ei, er kun erip erip enj. Yi eramb kin, en enim kom si piik kin, en enim oł kis buł ngok, si kindik kin, noman ak tok kin, orung ongii. 20 Piingii! Na enim ngii ondu ełe, angip kin, to seki seki nind. Nip kin, pe wumb nii endi, eim ei piipi kin, ngii ondu aki tang kin, na eim noman tuk ngii mił ełe, nirik op kin, eim kin kuni numbii. Namb kin, nga eim na kin kuni ouni numbuł. 21 Pe wumb nii endi, eim na kin pii gii dinga pim kin, na kaplı nemb kin, wumb ei, eim opu kin, na kin tonu epin konu ełe nam king peł ka ełe mułmba. Mołpu kin, ei yi mił ku, ok nam oł kis pei ei, kamb mani kindip kin, akip nam Arnan kin, eim epin konu peł ka wii ełe kun moł. 22 Pe enim kom pim kin, Gos nge Gui Ka ek nipi kin, men tołmun wumb ngonum ek ei, kom ka se piingii!”

4

Epin Konu Ełe Gos Kin Ka Men Tołmun

1 Oł ei poru neng kin, na or kumb mił epi endi kenj ni, epin konu ełe ondu aki topu kin, wii sim.

Seng kin, nga epi endi beli mił ek tengim. Tangpi kin, nga ek nipi, na ngopu ek yi nim, “Nim ya tonu ełe wan kin, na nim epi nipe endi, ekii se tonu omba ei, andan top ngumbii. ² Pe kunum ełe mendpił, Gos Gui Ka ei, na dinga tep erim. Erpi kin, nga tonu epin konu ełe kenj ni, king peł endi sim. Seng kin, peł konu ełe, wumb endi tonu ełe mułum. ³ Mołpu kin, nga wumb eim kumb ningił ełe, kom ku am ka wii mendpił ei, tiłang ka wii erpi, ku owundu top ełmin ku ei mił sim. Sim kom ku ei, ku ka wii mendpił ei, eim kin konu orung orung pałim kom ku ei, embe ‘jasper kin korniiliyan’ niłmin. Nik kin, nga ei eim konu kumb giipim połpu kin, king peł ełe, si pok erim. Erang kin, na kenj ni, kumb giipim ei, mon kanim kanim konj mił, tiłang eipi eipi kom ku, ‘emral’ niłmin, yi mił tiłang erim. ⁴ Nga king peł ełe mił engki tał nga kapli kapli king peł ełe ka wii ei, si pok enjing. Erangin kin, nga peł ełe, men tołmun wumb num, engki tał nga kapli kapli peł ełe mołmun. Molk kin, wumb num ei, konduk kuru kindik kin, nga king peng kon ełe ku gol peng ełe mundjung. ⁵ Nga king peł ełe, kumb kinang mił erim. Erpi ek tangpi kin, nga gur gali nim. Nga king peł kumb ełe, dup jep angıł orung nga tał ei, nopu tiłang erpi kin, peł konu ka ełe, mandi mołum. Mołpu kin, dup jep angıł orung nga tał ei, Gos nge Gui Ka mołum. ⁶ Nga king peł kumb ełe ei, ep noł kirapi mił, tiłang erpi sałim.

Seng kin, nga king peł sałim konu ełe, orung orung kumb ełe, epi konj mołulum epi ei, kumb ni, buł morung ni ełe, ningił pei pałim. ⁷ Peng kin nga kumb se epi konj mołulum epi ei, wusii

simbii owundu mendpił mił, epi endi mołum. Mołpu kin, nga konj mołulum epi ei, kung kou pełe mił, endi mułum. Mołpu kin, nga konj mołulum epi ei, wu mił endi, kumb ningił pakilim epi endi mułum. Mołpu kin nga konj mołulum epi ei, kei du owundu mił, endi tonu mendpił bur nipi kin, andilim mił mułum. ⁸ Nga epi konj kapli kapli mołulum epi ei, endeim endeim ni, kong angil orung pepi, nga endeim palim. Peng kin, nga konj epi ombu ei, enim ningil ombu, pei palim ei, tukrung kin, torung kin ouni palim. Peng kin, pe epi konj ombu, en enim epin tinga ouni, kunum kunum golang nik kin, si kindnalmin mon. Pe en enim golang yi mił nilmin,

“Oł kun ka! Oł kun ka! Oł kun ka! Gos ei, eim sinim nge Owundu Gos dinga owundu mendpił mołulum. Mołpu kin, ei eim kumb ok mendpił mołulum. Nga ei eim pe mołum ku. Nga ei eim ekii se, orung omba ku,” pa nik kin, golang yi nilmin.

⁹ Pe nga, en enim epi konj mołulumun epi, kapli kapli ei, en enim golang nik kin, “Gos kin peł ełe mołulum ei, eim tilang owundu salim,” pa nik. Nik kin, “Nga eim embe ambił tonu kindik kin, nga eim kin ka piik ngok kin, eim peł ełe, tonu mołpu kin, eim kunum kunum konj mołulum, epi konj mołum ei,” pa nilmin. ¹⁰ Pe nga, Gos nge men tołmun wu num engki tał nga kapli kapli ombu wumb ei, Gos peł ełe ka wii mołpu kin, eim kin, ming gopsing pii polk kin kan mani kanik kin, eim kin prei enjing, wu ei, eim kunum kunum konj mołulum wu ei kin, wumb ombu en enim, king nge peng kon mił epi ei, wu endi nge peł ełe ka

wii mołum wu ei kin, olkup to kindik kin, golang yi ninjing.

¹¹ “Nim sin nge Owundu Gos. Nim oł kun ka wii er mołun. Nim kaplı wumb ka pii ngok kin, nim embe ambił tonu kindmin oł ei ni, nga nim noman dinga wii ei sinjii,” pa nik yi enmin. “Nimbił erang nim epi kanim kanim pei eririn. Nga nim nge noman ełe, epi kanim kanim ei konj molk punmun. Nga nim nge noman dinga wii ei, epi pei tonu opu mołum.”

5

Jon Mon Endi Ekii Se Tonu Omba Epi Tuk Pim Ei Kenim

¹ Na kenj ni, Gos King peł ełe, mołulum konu angıl tunding orung ełe pipe mon endi kimbrik sengin sirim. Sirim mon ei, tukrung ni, torung mon pei mołum. Mołpu kin, nga mon ei, kan mił epi ei, kan tok pendnjing kan ei, angıl orung nga tał pirim. ² Nga enjel dinga wii endi kenj ni, eim ek dinga ni tor kindpi kin, yi nim. “Wumb nii endi ei, eim kun ka wii mołum wu ei, kaplı eim kan ei, to kilip topu kin, pipe mił mon ei, aki topu kin kindang simba?” ³ Ba wumb endi epin konu ełe ei nin, nga mani mei konu ełe nin, nga mani mei mandring ełe ei nin, pepi mił mon ełe, aki topu seng kin, tuk ełe keningii ni, wumb endi kaplı enermba mon. ⁴ Nga na kand ei wumb endi eim kaplı pipe mił mon ei, aki topu kin, tuk ełe kenmba mił, wumb endi mołalmin mon. Yi mił peng kin, na ke dinga wii nind. ⁵ Pe nga, wumb kopur en enim Gos nge men tołmun wu

num mołmun ombu, wu endi tuk mołpu kin, na kin ek yi nim, “Nim ke ninenjii mon! Nim kenjii ni ka wusii simbii owundu mił tep elim wu ei, Jura nge wumb tiłap ei, Deipis nge kupam noł tiłap owundu ele, tonu opu kin ei eim, oł kis kamb mani kindirim ele nge, ei eim mendpił kapli kan mił epi angil orung nga tał ei, pipe mił mon ele, kan to pendnjing pim ei, kapli kiłip topu kin aki tumba nge om,” pa nim.

⁶ Na kenj ni, kung siipsiip wał mił endi ei, eim tonu peł konu ele, tuk mii memb ele, to kundnjung mił engim. Angpi kin, nga epi konj mołum epi kapli kapli nin, nga Gos nge men tołmun wumb num ombu en enim, orung orung se pok erik mołumun. Molk kin nga kung siipsiip wał mił ei, eim girman mił epi ei nin, nga eim ningil ei, angil orung nga tał pałim ele nge, ei Gos nge Gui Ka ei, eim angil orung nga tał ei, eim ya mani mei konu ele orung orung pei ele kindang kin, punjung. ⁷ Nga kung siipsiip wał mił ei, eim pupu kin, Gos king peł ele mołum ei, eim nge angil tundung ele pipe mił mon ei sim. ⁸ Sipi kin, nga mon mił epi ei seng kin, kapli konj mołumun epi kapli kapli ei kin, nga Gos men tołmun wumb num ombu, engki tał nga kapli kapli ei, kung siipsiip wał mołum konu peł kumb ele, kan mani kanik kin, ming gopsing pii połmun. Polk kin, nga konj mołumun epi nin, wumb ombu en enim, endeim endeim ni, giisa mił epi endi ni, nga ku gol ming mił epi endi ei ni, ambilk mołmun. Molk kin, nga ming mił epi ei, dup kiłangin kin, mur ka wii tołum epi ei, yi mił piki topu mułum epi ei, Gos nge wumb ombu en enim, Gos kin prei elmin ek ei,

tuk andan topu ngolom. ⁹ Ngang kin, pe en enim golang konj endi yi mił ninjing,

“Pe nim kapli mendpił, nim pipe mił mon ei sikin kin, nga kan mił pei to pendnjing ei, kilip tokun kin, nga tumb ei, to kołmung topun tokun kin, aki tunjii. Nimbił erang wumb nim to kundnjung. To konduk kin, nga nim nge miyem ele bein topu kin, wumb pei top er sikin kin, wumb Gos kin orung tu wukun ngun. Ngan kin, wumb pei ele, wumb tilap eipi eipi ni, nga ek eipi eipi ni, nga wumb ngenj eipi eipi ni, nga mei konu ele orung orung eipi eipi mołmun wumb ei, Gos kin sikin orung sin. ¹⁰ Sikin eran kin, sinim nge Owundu Gos kin, kułamł mił kałłmin wumb ei en enim, Gos kin kongun elmin. Erik kin, nga en enim king mił ya mani mei konu ele, orung orung wumb pei, king mił molk kin, tep erngii.”

¹¹ Pe nga, na kenj ni, enjel pei ek ninjing ei, ni piinj. Piip kin, nga enjel am pei pei mendpił ok kin, tonu king peł ele nin, epi konj mołłmun epi ei nin, nga men tołmun wu num pei ei nin, enjel pei si pok erik kin golang nik kin, angk mulnjung.

¹² Molk kin, nga en enim golang dinga nik kin, tor kindik yi ninjing,

“Kung siipsiip wał ei, ok to kundnjung ei, eim kapli mendpił, ei eim noman dinga wii salim; nga epi kanim kanim ka wii pei salim; nga eim noman ka wii, ni dinga owundu ei salim ku; nga eim nge embe ambil tonu kindngii ku. Nga tilang owundu

ni tor kindngii; nga eim nge oł ka wii erim oł ei, ambıl tonu kindngii ku.”

13 Pe nga, na piinj ni, ei epin konu ełe Gos erim wumb nin, wumb mił kanim kanim konj mołmun ei nin, nga ya mani mei ełe wumb ei nin, nga ya mani mei mandring mołmun wumb kukii ei nin, nga ep noł mandring mołmun wumb kukii nin epi ombu nin, nga epi konj mołmun epi kanim kanim pei, en enim konu orung orung pei epi ei, ek yi ninjing.

“Gos ei eim king peł ełe, tonu mołulum; nga kung siipsiip wał yi ku mołulum. Mułangił kin, eł elip nge embe, ambıl tonu kindik kin, nga tiłang owundu nin, nga noman dinga nin, nga oł kanim kanim eririm oł kun ka wii ei, ambıl tonu kindik kin, kunum kunum yi minj, pepi ba!”

14 Nga epi kaplı kaplı konj mołulumun epi ek nik kin, “Ei keimi!” pa ninjing. Nga Gos kin men tołmun wumb num ombu en enim, kan mani kanik kin, ming gopsing pii polk kin, men tunjung ei, Gos nin, kung siipsiip wał kin, men tok ngunjung.

6

Mon Mił Epi Ei Kan Mił To Pendnjing Epi Ei Pałim

¹ Nga na kenj ni, kung siipsiip wał mił wu ei, mon mił epi ei embilim. Ambılpi kin, epi ei, angıl orung nga tał kan mił epi ei, to pendnjing ei, kumb se endeim eim kilip topu kin, aki tum. Tang kin, nga na piinj ni, epi konj mołulumun epi ei, endeim ni ek yi nipi kin, ek ei konu gur gałi mił

nim, “Ya wa!” a nim. ² Nga na kenj ni, kung os kuru endi mułum. Mołpu kin, nga kung os ei, tonu mułum wumb ei, eim opu ond endi ko wupu mułum. Mołpu kin, nga eim wu king peng mondułmun epi ei nge, endi ngunjung. Ngok kin, pe nga eim pupu kin, eim wumb to mani kindpi kin, nga dinga kindpi kin, nga opu erpi pulum.

³ Pe nga, kung siipsiip wał mił wu ei, pupu kin, pipe mił mon epi ei kan mił ombu tupu to pendnjing ei, nga endi kilip topu kin aki tum. Topu kin, nga na piinj ni, konj mołulum epi ei, nga endi ek yi nim, “Ya wa!” a nirim. ⁴ Pe nga, kung os kundii mendpił endi tor orum. Opu kin, kung os kundii ei nge, tonu buł ełe, wumb endi multum wumb ei, opu ermba nge, noman dinga ngang kin, ya mani mei ełe orum. Opu kin, wumb nge noman emin orung seng kin, wumb en enim eipi eipi tok kundngii ni punjung. Puk kin, nga wu ei tui jik mił epi owundu endi ngang kin, sipi kongun ermba nge tu wurum.

⁵ Pe nga, kung siipsiip wał mił wu ei, eim pupu kin pipe mił mon epi ei, kan tekliki to pendnjing ei, kilip tang kin, aki tum. Tang kin, na piinj ni, konj mołulum epi ei, eim ek yi nim, “Ya wa!” nirim. Neng kin, na kenj ni, kung os ping endi mułum. Mołpu kin nga kung os ping buł ełe, tonu mułum wumb ei, eim kuni mok tołmun ming mił epi ei nge, endi eim angil ełe ambilpi mułum.

⁶ Nga na piinj ni, epi endi ek tengim mił ei, tuk ełe epi konj mołulum epi kapli kapli kei mił, ok ek tengnjing. Tingangin kin, kuni owundu seng kin, kuni mandi poru nimba enim. Ei ek yi ninjing, “Nim kuni wiis mong ming kembis

kunum endeim eġe, ku sen miġ mok tunjii. Nga nim kuni balii mong ming kembis kunum tekliki, ku sen miġ mok tunjii ku. Ba ond olip kopung ni, ond wain noġ ei, to kis mundnenjii mon!”

⁷ Pe nga, kung siipsiip waġ miġ wu ei, eim pupu kin, pipe miġ mon eġe ei, kan miġ epi ei to pendnjing epi ei, kilip tang kin, kapli kapli miġ aki tum. Tang kin, nga na piinj ni, epi konj moġmun epi endi nga ei, ek yi nirim, “Ya wa!” nirim.

⁸ Nga na kenj ni, kung os endi eim ngenj eġe, mon mulerim miġ endi muġum. Moġpu kin nga kung os ei, buġ eġe tonu muġum wu ei, eim embe ‘Wumb kuġii’ pa niġmin ei pim; nga sikiġ ‘Dup konu kis,’ eim kin ekii se mandi om. Wang kin, nga eġ elip, noman dinga eġe sikiġ kin, ya mani mei wumb kopur aninga eġe, to kundnguġ nga aninga tekliki miġ moġmun eġe nge; tui jik miġ epi endi, nga kumb kuni owundu sim; nga ening owundu ni epi salim; nga ya mani mei eġe kung simbii ni, oġ ombu pei erang kin, wumb to kundngii.

⁹ Pe nga, kung siipsiip waġ miġ wu ei eim pupu kin, pipe mon kan miġ endi to pendnjing angii orung ei, kilip topu kin, aki tum. Tang kin, nga mandring orung, na kenj ni, kuġmaġ kaliiġmin konu eġe kuġii wumb ei, en enim noman tuk eġe mandring mulnjung. Molk nimbiġ erang, en enim Gos kin pii gii dinga nik kin, Gos ek ka ni tor kindik kin, wumb ngunjung konu eġe, opu orung wumb ngenj kumbii ngok kin, to kundnjung.

¹⁰ To konduk wumb ei, wii dinga tok kin, ek yi ninjing, “O sinim nge Owundu, nim dinga wii mendpiġ paġim nin, oġ kun ka elin wu nin, ek keimi mendpiġ puġwu moġun. Mokun kin, nga sin

kunum kinan nimberii mułamin kin, nim sinim opu orung ya mani mei ele mołmun wumb ei, kos piikin, mok tokun kin, sinim nge miyem bein tum ele nge, kumep kis orung ngunjii?” ¹¹ Pe nga, en enim endeim endeim ni, konduk kuru ngang kindik kin, nga ‘En enim aninga kopur, kui er mulei,’ pa nirim. Yi neng kin, en enim to kundnjung wumb ei mił mułangin kin, nga en enim engnjing noł kin, kongun ende enjing wumb ei, to kundnjung yi mił ku, enim to kundngii. To konduk kin, ekii se enim nimberii mił kapli erang kin, kapli Gos eim enim nge miyem kumep ei, kumb se orung kindpi ngumba.

¹² Pe nga, kung siipsiip wał mił wu ei, kin eim pupu pile mił mon epi ei kan mił epi to pendnjung epi angil orung nga endeim ei kilip topu kin, aki tum. Tang kin, nga na kenj ni, konu kopu owundu mendpił ele tang kin, eni ei ping erpi kin, ei yi mił, kon alap dup nang kin, ping enim yi mił elim. Erang kin, nga oi ei, am kundii mendpił erpi perim ei, miyem kundii mił, topu pirim. ¹³ Nga kor kanjip ei, tonu kupu muł ele mani opu kin, mei ele om. Opu kin, ei yi mił, ond pik mong pol tunerang kin, ond ei konu pop owundu tang kin, mong mani ołum oł ei mił, kor kanjip mani onjung. ¹⁴ Nga kupu muł ei am punum mił, ei pipe mił ok mon połumun epi ei, simbirpi am pum. Pang kin, nga komung nin, nga mei kembis kembis pei, en enim konu eipi puk kin, en enim konu ele pinenjing mon. ¹⁵ Pe nga, ya mani mei konu ele wumb wu king nin, nga mei ele wu num nin, nga opu elmin tep er mołmun wu num nin, nga noman dinga pałim wumb nin, nga wumb

ku pei salilim wumb nin, nga kongun wii elmin wumb nin, nga wumb wii en enim kongun elmin wumb ombu, en enim pei ku nem nin, nga ku tukpu nin, nga tonu mei tukpu ele, en enim koi enjing. ¹⁶ Erik kin, nga en enim wii dinga tok yi ninjing, enim tonu komung nin, nga ku owundu nin, konu ele nin, wii tok yi ninjing. “Enim mani ok kin, tonu sin mołmun konu ele, sin pandi tok kin, koi erangin kin, Gos eim tonu king peł ele konu ka wii ele mołum ei, eim nga ningil ei, sin kinermba mon mon.” pa ninjing. Nik kin, nga kung siipsiip wał mił wu ei, eim sin kin, popuł kis sinim ei, sin kin tonu onermba mon ku! ¹⁷ Nimbił erang el elip kumep kis nin, popuł ei singil kunum ei, kunum owundu endi tonu orum. Yi mił peng, wumb nii endi, kapli eim Gos kingam teł kin, kumb ele engmba? Ei kapli engnerngii mon!”

7

Esrel Wumb 144,000 Wumb Pei Pei Mulnjung

¹ Oł ei poru neng kin, nga na kenj ni, enjel kapil kapli en enim tonu mei ei, mer, wuł, ał, kapil kapli oł kumb ele angk mulnjung. Angk molk kin, mei oł kapil kapli, ei ambilk mulnjung. Molk yi erik kin, konu pop tunermba nik enjing. Erik kin, nga mani mei ele min, ep noł ele min, nga ond ele pop tunermba mon. ² Pe nga na kenj ni, enjel eipi endi, ał eni tonu ołum konu ele, tonu pum. Pang kin, Gos eim kunum kunum mołulum pułwu ei, eim nge mon mił epi ei ambił tu wurum. Tu wang kin, nga eim wii dinga topu kin, enjel kapil kapli mołmun ei nge, Gos eim noman dinga

ngang kin, ep noł ni, mei ei, to kis erngii nge, nipi mundrum. ³ Mundang kin, nga enjel eipi, eim yi nirim, “Enim mei min, ep noł min, ond min, ei sikir er kis mundmun nik kin, yi enerngii mon! Ba enim wiik to mułangin kin, sin Gos nge kongun wumb kombur, to tonu kind mundamin kin, en enim mei embil ełe, Gos nge mon mił epi ei pend kindmba. Kindang kin, ekii se, enim er kis mundngii. ⁴ Pe nga na piinj ni, Gos nge mon mił epi ei, wumb pei sinjing. Sik kin wumb ei 144,000 wumb pei, en enim Esrel nge wumb tiłap pei, Gos mon mił epi ełe sinjing.

⁵ Sik kin, nga wumb 12,000 ei Jura nge wumb tiłap ei, mei embil ełe, Gos nge mon mił epi ei sinjing; nga wumb kopur ei, Rupun nge tiłap wumb ei 12,000 ełe sinjing; nga wumb 12,000 ei, Gas nge wumb tiłap ełe sinjing. ⁶ Nga wumb ei, 12,000 Aser nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb ei, 12,000 Napsalii nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb ei 12,000 Manasa nge wumb tiłap ełe sinjing. ⁷ Nga wumb ei 12,000 Simion nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb ei 12,000 Liiwai nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb ei 12,000 Esakar nge wumb tiłap ełe sinjing. ⁸ Nga wumb ei 12,000 Sepulan nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb 12,000 ei Josep nge wumb tiłap ełe sinjing; nga wumb 12,000 ei Benjamin nge wumb tiłap ełe sinjing. Wumb ei pei, Gos nge mon mił epi ei pei sinjing.

Nga Wumb Tiłap Owundu Endi Mołmun

⁹ Oł ei poru neng kin, na nga kenj ni, wumb tilap owundu endi kulou tok mulnjung wumb ei, wumb endi kapli beltngii mił mon. Beltik wumb ei, ngenj mon eipi eipi mił palim nin, nga wumb tilap kanim eipi eipi pei nin, nga wumb ek eipi eipi pim wumb nin, nga mei konu eipi eipi wumb ei pei, Gos kin peł kumb ełe kin, kung siipsiip wał mił wu ei mołum kumb ełe angk kin, mulnjung. Molk kin, konduk kuru kindnjing; nga ond onguł wumb ombu en enim, angil ełe ambilk mulnjung. ¹⁰ Mołangin kin, en enim wii dinga tok ek yi ninjing, “Sinim nge Gos Owundu king peł ełe mołulum; nga eim kung siipsiip wał mił wu ei, eim kin mandi mołum. Sinim sipi orung simba nge oł ei, eł elip kin palim.” ¹¹ Pe nga, enjel pei ei, king peł ełe, si pok erik kin, nga men tołmun wu num nin, nga epi kapil kapli konj mołulum epi ei si pok erik engnjing. Angk kin, nga en enim pei ming gopsing pii polk kin, king peł ełe Gos kin men tok ngok yi enjing. ¹² Erik kin, yi ninjing, “Ei keimi mendpil; nga sinim Gos kin men topun kin, ka piipin ngumun. Ngopun kin, ei eim tilang owundu ka wii ei, ni tor kindmin; nga eim noman ka wii mendpil palim; nga sinim eim kin ka piipin ngumun. Ngopun kin, eim embe ambil tonu kindmin. Kindpin kin, eim noman dinga mendpil palim; keimi eim dinga ei owundu mendpil palim. Peng kin, oł ombu ei, Gos kin kunum kunum mułmba. Ei keimi!

¹³ Pe nga, men tołmun wu num endi, na kii sipi kin, ek yi nirim, “Wumb kopur en enim konduk kuru kindik enmin wumb ei, wumb nii? Nga wumb ei, konu jili onjung?” a nirim. ¹⁴ Pe na

eim kin ek orung kindip yi ninj, “Na nge owundu nim piin.” Nga eim na kin ek yi nirim, “Wumb ombu en enim, opu ond wumb kin, oł embin tui owundu erik ngunjung. Ngok kin, nga en enim oł ei kin, si kindik kin tor onjung. Ok kin, nga en enim, konduk ni epi ei, kung siipsiip wał mił wu ei nge miyem ele sinim noman tuk ele was eririm. Erang kin, sinim konduk mił noman tuk ele kuru kun ka mendpił erim. ¹⁵ Yi mił erang, en enim Gos eim king peł kumb ele angk kin, epin tinga tał, Gos nge epin men tołmun ngii mił ele, Gos kin men tołmun. Nga Gos eim king peł ele, tonu en enim kin mołpu kin, eim wumb ombu kin, tep ka er kanpi mołum. ¹⁶ Nga en enim kuni nga tunermba mon; nga noł nuwa nga enermba ku. Nga en enim konu eni tumba kunum, ei mił erpi kin, nga epi endi dup mił nopu kin, yi nga enermba mon. ¹⁷ Nimbił erang kung siipsiip wał mił wu ei, eim peł ele, tonu tuk mii memb ele mołulum. Mołpu kin, eim kung siipsiip tep wu mołpu kin, en enim tep erpi mułmba. Mołpu kin, en enim noł nok kunum kunum konj mołulum noł ei, andan tang kin nungii. Nga Gos eim en enim ningił ka mani onum ei, kil ngopu kin, si kindmba, nga en enim nga ke ninerngii mon.”

8

Nga Kan Mił Epi Pipe Mił Mon Pendnjing Ei Angił Orung Nga Tał Kitił Tum.

¹ Nga kunum ei, kung siipsiip wał mił wu ei, eim pupu kin, pipe mon epi ei, kan mił epi ei to pendnjing ei, angił orung nga tał pim epi ei, to

kilip topu ei poru nirim. Neng kin, epin konu ele, ek tingnarik mulangin kin, eni kopur o purum. ² Pe nga, na kenj ni, enjel angil orung nga tał pei en enim, tonu Gos eim kumb ele engnjing. Angk kin, nga en enim beli tołmun epi ei nge, angil orung nga tał ngunjung ku.

³ Pe nga enjel eipi endi opu kin, eim kulmał kałmin konu ele engim. Angpi kin nga eim dup kalk elmin epi, noł ming gol mił, mur ka wii epi ei, opu sim ele engim. Angpi kin, nga wumb kopur eim kin, mur ka wii tołum epi pei ngunjung. Ngok ele nge, si ende kindpi kin, Gos nge wumb prei elmin ele, si ende kindim. Kindpi kin, nga eim Gos kin kulmał kałmin konu ele, gol mił erpi kin, Gos nge king peł kumb ele engim. ⁴ Angpi kin, nga eskił epi ka dup nopu kin, muru ka tołum epi ei nin, Gos nge wumb Gos kin prei erik enjing ele, tał ouni ei, enjel angil ele, dup eskił si kindpi kin, Gos nge kumb ele tonu purum. ⁵ Pe nga kunum ele, enjel ei, eim noł ming sipi kin, dup kulmał kałmin konu ele, dup kopur sipi kin, piki topu olkup topu kin, mer mei ele mani kindim. Kindang kin, kałpi konu ele, gur gałi nipi kin, ek tangpi kin, nga kumb kinang erpi kin, nga konu kopu tum.

Enjel Kapil Kapli Beli Mił Epi Pup Tunjung

⁶ Pe nga, enjel angil orung nga tał en enim, beli ei, nga angil orung nga tał ei, beli pup tungii nge, er kun er sinjing sałim.

⁷ Pe kumb ele enjel ei, eim beli mił epi ei beli pup tum. Tang kin, dup seng kin, konu dindaming kin, miyem kin ombu, pei sik kin,

orung orung erik. Erpi kin, bein topu kin, mani mei ele kindim. Kindpi kin, nga mani mei aninga kopur ei, dup nopu kin, ond aninga kopur ni, kui engimb aninga kopur pei mołum epi ei, pei dup nopu poru nirim; ba aninga tał am mił kopur mei konu ele, dup nunerim mon.

⁸ Pe nga, enjel nga endi, eim beli mił epi ei beli tum. Tang kin, nga na kenj ni, epi komung owundu mił epi ei, dup nopu topu kin, olkup topu kin, mer ep noł ele, mani kindim. Kindang kin, ep noł aninga kopur ei kumbiipi kin, miyem topu pum. ⁹ Pang kin, nga ya mani ep noł ele, konj mulnjung epi aninga kopur ei, ep noł tuk ele, kulnjung. Kolk kin, nga noł kanu aninga kopur topu kin, kis mundum ku. Ba aninga kopur tał am mił, ep noł ele epi ei, to kis enerim mon.

¹⁰ Pe nga, enjel tekliki ei endi, eim beli mił epi endi beli tum. Tang kin, kor kanjip mił epi owundu ei, dup num ei, dup jep kaltmin mił yi nurum. Nopu kin, nga tonu kupu muł ele, mani opu mer noł aninga kopur pim konu ele purum. Nga noł pirpir aninga kopur pim konu ele pum ku. Ba aninga kopur tał am mił noł konu ele puneririm mon. ¹¹ Pe kor kanjip ei embe 'Kumbii kis elim' niłmin. Nga noł aninga kopur ei, noł kumbii elim. Nga wumb pei, noł ei nok kin kulk. Kulk ei nimbił erang, noł ei eim kumbii kis elim. Ba aninga kopur, tał am mił, noł ele to kis eneririm mon.

¹² Nga enjel kapil kapli endi ei, eim beli mił epi ei, beli pup tum. Tang kin, nga ani aninga kopur ni, oi aninga kopur ni, kor kanjip aninga kopur ni, epi ombu en enim nge tiłang erpi pim ei

tangin kin, yi miɬ erang, emii aninga kopur pirim. Nga tinga aninga kopur emii pirim ku. Nga epin kunum endi, oi tiɬang ermaba kunum ei, yi emii pirim ku.

¹³ Pe nga na kenj ni, kei du endi, bur ni pupu kin, am ei tonu epin bur ni purum. Pupu kin, ek dinga nipi kin wii topu yi nim, “Mong owundu! Mong owundu! Mong owundu kis tonu omba!” nirim. Pe nga, oɬ embin tui oɬ ei, wumb en enim ya mani mei eɬe moɬmun wumb ei kin, yi miɬ tonu omba. Nimbiɬ erang enjel eipi nga teliki ei, en enim nge beli miɬ epi ei pup tungii nge enmin.

9

Nga Angiɬ Orung Enjel Ei Beli Miɬ Epi Ei Pup Tum

¹ Nga angiɬ orung nge enjel ei, eim beli miɬ epi ei beli pup tum. Tang kin, nga na kenj ni, kor kanjip ei tonu kupu muɬ konu eɬe, mani opu kin, mer mei eɬe orum. Opu kin, nga kor kanjip ei, kii waɬ sipi kin embiɬim ei, mer mani tukpu owundu kis tukpu eɬe, sip pinaɬim, kii waɬ sirim. ² Nga kor kanjip ei, mer mani, “Tukpu owundu kis, ’ondu ei, aki tum. Tang kin, dup eskiɬ opu kin, tor tonu om. Opu kin dup eskiɬ om ei, mer dup owundu eɬe, dup kiɬangin kin nopu ping mendpiɬ nopu pim ei, mer mani tukpu owundu kis eɬe tor orum. Opu kin, eni kin pop ei, eskiɬ erang kin, emii erim. ³ Pe nga ka guimbi owundu pei, mer dup eskiɬ nopu pim eɬe, mei eɬe tor orum. Opu kin, nga ka guimbi ei, wusimb miɬ epi ei, olt pim epi kis endi ei, wumb kongang kin, kumbii kis siɬmin epi endi ei, eim dinga ngoɬum. ⁴ Nga ka guimbi

owundu en enim, kui engimb ni endi, epi ombu ei to kis enerei mon nilmin. Nik kin, nga epi kanim eipi eipi pei endi, emb talk pendilmin epi ei, konj molum ei, to kis enerei mon nilmin. Ba wumb nii endi, eim Gos nge mon mił, eim mei embił ełe pinerim kin wumb ei mendpił, kongingii, nilmin. ⁵ Kongk kin, nga ka guimbi owundu ei, wumb to kundngii ei, mon nilmin; ba oi angil orung ełe mendpił ei kin, kongmba ei, kumbii kis singii nilmin. Nga en enim ngenj kumbii silmin ei, wu en enim ka wusimb mił ei kin, epi kongang kin, ngenj kumbii silmin oł ei nge silmin. ⁶ Nga oi angil orung o pang kin, wu kopur en enim, kulmun nik kin, kuruk andinmin; ba en enim kuruk sinałmin mon. Nga en enim kulmun ni piinmin; ba kulngii ei si kindpi kin, am ba.

⁷ Nga ka guimbi owundu ei, en enim kung os mił molk kin, en enim opu erngii nge, er kun er molmun ei, en enim peng ełe wu king peng kon mondułum epi, ku gol mił epi mundangin kin, en enim kumb ełe, wumb mił kumb ningil salilim.

⁸ Seng kin nga en enim peng enjin ei, amb peng enjin mił molulum. Molang kin, nga en enim gupu mong ei, wusii simbii owundu ei, gupu mong mił palilim. ⁹ Peng kin, nga en enim pepil ełe epi, kumb tepii kapa mił, pandi topu pirim. Peng kin, nga en enim kong, ełe ek tengnjing mił ei, kung os keris pei mił silmin ek tangnim mił molk kin, opu erngii nge punjung. ¹⁰ Puk kin, nga en enim nge, ei yi mił ei, ka wusimb mił, kumbii kis ngang molk kin, en enim dinga peng kin, wumb kumbii kis ngołmun ei, oi angil orung pei ngołmun. ¹¹ Ngok kin, nga en enim

nge king endi moʔpu kin, en enim tep elim. Erpi kin king ei, enjel ei tukpu owundu kis sip pinaʔim ei, mer mani ele tep elim. Erang kin, nga eim embe ‘Apandon’ ei Eipru nge ek; nga eim embe ‘Apoliyon’ Griik nge ek; ek taʔ ouni puʔe yi palim, ‘Wumb to kis monduʔum,’ niʔmin.

¹² Pe mong owundu kis endi ei, poru nirim. Nga mering mong owundu kis taʔ, nga omba.

Angiʔ Orung Nga Endeim Enjel Beli Miʔ Epi Ei Pup Tum

¹³ Nga angiʔ orung nga endeim enjel ei, eim beli miʔ epi ei beli pup tum. Tang kin, nga na piinj ni, gol miʔ epi kuʔmaʔ kaʔmin konu oʔ ele, kapil kapli nge, girman miʔ epi ei, angilim konu ele, Gos nge kumb ele moʔum konu ei, ek endi tor om. ¹⁴ Wang kin, nga ek endi tor opu kin, angiʔ orung nga endeim enjel endi, beli miʔ epi ei beli pup topu kin, se muʔum konu ele yi nim, “Nim enjel kapil kapli en enim, noʔ owundu endi Yupreisiis ni noʔ ele, kan ngii moʔmun wak tangin kin, wii molk pungii,” pa nim. ¹⁵ Yi miʔ kapli, enjel ei, enjel kapil kapli kei en enim, kan ngii miʔ mulnjung wak tum. Wak tang kin, en enim wumb aninga kopur, to kundngii nge enjing; ba aninga kopur taʔ am miʔ to kundnenjing mon. To kundnarik kin, nga enjel ei en enim, er kan erik kin, eni nin, kunum nin, oi nin, kung pani ei kin, kui erik kin, oʔ ei nge erngii nge moʔmun. ¹⁶ Molk kin nga enjel kapil kapli nge, opu elmin wu 200,000,000 pei pei mendpiʔ, en enim kung os ele, ap tok onjung ei, na ni piinj. ¹⁷ Pe nga na nam or kumb miʔ endi kenj ni, kung os nin, kung os tonu ele

wumb ap tunjung wumb ei kin, ouni kenj. Kenj ni nga wumb en enim pepil ɛle, konduk kapa mił pirim. Pim epi ei, mon kundii ni, muk ni, terim pirim. Peng kin, nga kung os peng ɛle ei, wusii simbii owundu peng mił pirim. Peng kin, nga en enim gupu ɛle dup eskil kin, dup kin, kom ku dup nonum mił, en enim gupu ɛle tor orum. ¹⁸ Wang kin, nga oł embin tui ei, dup ni, dup eskil ni, dup mon terim dup nołum epi tekliki ei pei, wumb aninga kopur to kis er poru ninjing; ba aninga kopur tał am mił, to kis enenjing mon. Epi ombu, mer kung os gupu ɛle tor orum. ¹⁹ Wang kin nga kung os nge dinga ei, mer en enim gupu ɛle ni, en enim ei ɛle, dinga pałim. Peng kin, en enim nge ei ɛle, wembii mił pałim; nga peng pałim ku. Peng ɛle nge, wumb to kis ełmin ku.

²⁰ Nga wumb eipi kopur en enim, dup ni, dup eskil ni, dup nopu elim epi ei tekliki pei, en enim to kundnerim wumb ei, en enim noman ɛle, epi nipe endi enjing nin, gui kis men tołmun oł ei kin, noman ak tok kin, buł ngunenjing mon. Pe en enim angil ɛle enjing epi ei, ek kend gos ɛle nge, gol nin, silpa nin, aiyon nin, ku nin, ond epi ombu ei, ningil kinenjing epi nin, ek piik ninenjing epi nin, andlam endnenjing epi nin, epi kend tołmun epi ombu ei, men tołmun ei, wakin tunenjing mon! ²¹ Tunarik kin, nga wu ombu en enim, wumb eipi to kundnjung; nga kunj men enjing nin, wu amb eipi nge ngundnjung nin, wumb eipi nge epi waning sinjing nin, wumb ombu en enim oł kis ei, noman ak tok kin, buł ngunenjing mon!

10

Enjel Endi Pipe Mił Mon Epi Endi, Angił Kin Embilim

¹ Pe nga, na kenj ni enjel endi dinga owundu palim enjel ei, tonu epin konu ełe mani orum. Wang kin, eim konu kupu mił epi ei, kum tum. Tang kin, nga konu kumb giipim poltum ei mił, eim nge peng ełe, tonu polpu pirim. Peng kin, eim kumb ełe, eni mił topu pirim. Peng kin, nga eim simb ełe, dup sengi mił, nopu pirim. ² Peng kin, nga pipe mon simbirpi kin, endi kembis ei tonu, eim angił ełe, aki topu kin, sepi mułum. Mołpu kin, nga eim simb mong tunding ei, mer ep noł ełe, mani kindpi sirim. Seng kin, nga simb taring ei, mer mei ełe, mani kind sirim. ³ Seng kin, nga eim ek dinga tangpi kin, ke nim ei, wusii simbił owundu ke niłim ei, yi mił nirim. Neng kin, kunum ełe, nga angił orung nga tał, gur gałi nirim. ⁴ Nga ek nengin kin, na mon pulmbii enj; ba na nga piinj ni, ei tonu epin ek endi, ni tor kindpi kin, yi nim, “Nga konu gur gałi angił orung nga tał ninjing ek ei, noman tuk ełe koi er pendnji; ba mon pol pendnenji mon.”

⁵ Nga na kenj ni, enjel tonu ep noł ełe kin, nga mei ełe kin, engim wu ei, eim angił tunding ei, tonu epin konu ełe kindim. ⁶ Kindpi kin, nga eim ek keimi kun ka ni tor kindpi kin, ek keimi Gos eim piłim. Piipi kin, nga Gos eim kunum kunum konj mołum Gos ei, eim tonu epin konu ni, nga epi kanim kanim pei tuk ełe eririm. Nga mei erpi kin, epi kanim kanim pei tuk ełe eririm. Nga ep noł erpi ełe kin, epi kanim kanim pei tuk

ele eririm. Nga enjel ei, eim ek yi nirim, “Akip kunum ei, mandi poru nimba enim, Gos nga kui enermba mon,” pa nirim. ⁷ “Ba angil orung nga tal nge enjel endi ei, eim beli mil epi pup tumba kunum ele, Gos nge eim epi koi er pim epi ei, ni tor kindmba. Kindpi kin, nga eim nge ek ka ni tor kindilmin wumb ombu, eim ek ni ngurum ek ei, keimi tonu orum.”

⁸ Pe nga, tonu epin konu ele, ek endi ni tor kindrim ei, na nga piinj ni, ek nipi yi nirim, “Nim pukun kin, enjel endi, eim simb mong tunding ele, ep nol ele kambpi kin, nga eim simb mong taring ele, mani mei ele kambpi molum enjel ei, eim angil ele, pipe kimbrii kembis endi ambilpi kin, puru nipi molum pipe mon ei sinjii,” pa nim. ⁹ Kapli na pup kin, enjel ei, kii sip kin, eim pipe kimbrii mon pipe endi, angil ele salim ei, ngangli ninj. Nemb kin, nga eim ek yi nipi, na ngum, “Nim epi ei sikin nunjii,” pa nirim. “Nan kin, nim kirim ele, ak mak erpi kin, mek sinjii mil, yi ermba,” pa nirim. Ba nim gupu ele, mulang kin, ei singin ermba ei, piimi mul nol ei, singin enim ei mil, yi ermba,” pa nim. ¹⁰ Pe nga, na pipe kimbrii mon salim ei, eim angil ele, sip kin, nunj. Namb kin, piimi mul nol singin enim mil, yi singin eririm. Ba ekii se, na nop dumung kindamb kin, mer nam nge kirim tukrung ele ak mak erpi kin, mek simbii mil pirim.

¹¹ Pe nga eim ek yi nipi na ngum, “Nim nga Gos nge ek ka ei, ni tor kindkin kin, wumb pei ngokun kin, nga wumb tilap eipi eipi pei ngokun kin, nga ek eipi pim wumb, kanim kanim pei ngokun kin, nga king pei, ngunjii ku,” pa nirim.

11

Wumb Mił Epi Tał Ek Ni Tor Kindiłmbil

¹ Pe nga, na su simbii epi endi ngunjung ei, epił mił epi endi ngok kin, yi ninjing, “Nim tonu angkin kin, kapli nim Gos nge men tołmun ngii wumb kin, mołmun ei mił nga kułmał kalmin konu ełe, su sinjii. Sikin kin, nga nim men tok mołumun wumb ei, kapli kemb tunjii ku. ² Ba nim men tołmun ngii pulpun ełe, torung kung gui konu ełe ei, su sinenjii mon. Nimbil erang konu ei, torung pii gii ninalmin wumb ei nge konu palim. Peng kin nga wumb ei, en enim konu owundu ełe kun ka wii Jerusalem konu konj ełe, erik kin, kis monduk pangin kin, oi engki kapił kapli nga tał ei, kapli erngii. ³ Erik kin, nga nanim wu tał kin, dinga ngamb kin, nanim nge ek, ni tor kindngił. Kindkił kin, nga wumb tał ei, kon mił epi endi ngamb kin, alap mił tełngił. Talkił kin, na nge ek ni tor kindkił kin, pangil pangil kin, 1,260 kunum pei opu ba.

⁴ Ełe nge wumb tał, eł elip ek ni tor kindngił ei, ond olip tap mił, nga dup alam tał mił ei ya mani mei ełe Owundu eim kumb ełe engim. ⁵ Angang kin, nga wumb kombur ok kin, wu tał kin, er kis mundmun ni enjing kin, kapli eł elip gupu ełe, dup tor opu mołpu kin, opu orung wumb ei, top kis mundmba. Mondpu kin, keimi wumb kombur wu tał kin, er kis ermin nik enjing kin, kapli ełe nge mendpil, wumb ei kułngii. ⁶ Kapli eł elip dinga seng mołmbuł dinga ei kapli kupu muł ondu ngang kin, konu kumb tunermba kunum ei, eł elip Gos ek ka ni tor kindinjingił. Pe nga eł elip,

yi ku dinga palim ei, noł ei erangil kin, noł miyem mił tangpi omba. Pe nga eł elip dinga salim ei, yi ku ya mani mei wumb epi kanim kanim oł embin tui ei, tonu opu kin, to kis erngil. Nga eł elip noman ełe, oł ombu ermbil ni piingil kunum ei, kapli erngil.

⁷ Pe nga eł elip Gos ek ka ei, ni tor kind poru nikił, er mołang kin, kapli nga epi kung simbii owundu endi, tukpu owundu sip pinalim ełe, tonu tor wang kin, wu tał kin opu erngii. Erik kin, eł elip to mani kindpi kin, to kundmba. ⁸ To kundang kin, eł elip ngenj ei, konu owundu ełe, tuk andlam ełe pimba. Peng kin, nga eł elip nge Owundu ei, eim ond peri ełe to kundnjung konu ełe, eł elip ngenj ombu mołum; ba konu owundu ei ek ekin nipin kin, yi niłmin, 'Konu embe Sorom nin Eisip,' yi mił niłmin. ⁹ Yi mił erang, ngenj eipi eipi wumb nin, nga wumb tilap eipi eipi nin, ek kanim eipi eipi wumb nin, mei konu orung orung wumb ei, pei ok pendik kin, en enim ngenj ei keningii kunum tekliki, nga kunum tongnde mendpił poru nimba. Neng kin, nga wumb ei eł elip ngenj ei kui tunenjing mon; ba kanik kin, wiik tok kindangin kin, pinjngil. ¹⁰ Pekil kin, mei mani ełe wumb pei en enim, ka piik kin, wumb tał kulnguł ełe nge, en enim ka ka piik kin golang nik kin, nga en enim epi ka kombur sipik kin, wumb puł ngok yi ełmin. Yi ełmin ei, nimbił erang ek ni tor kindiłmbil wu tał eł elip, mei wumb pei ngenj kumbii owundu ngołmbuł. ¹¹ Ba kunum tekliki nga kunum tongnde poru neng kin, kapli Gos eim nge mołulum konj ei kindang opu kin, wu tał tonu enginjngil. Engangil kin, opu wumb

pei ombu, wu taʔ tonu onjnguʔ ei, kanik kin, mund mong enjing. ¹² Erik kin, pe nga wu taʔ eʔ eʔip molkuʔ kin, piinjngiʔ ni, ek owundu endi tonu epin tor opu kin, eʔ eʔip kin yi miʔ nim, “Ya tonu eʔe weʔ!” Nga eʔ eʔip nge opu orung wumb kanik mulnjung ni, eʔ eʔip kupu muʔ endi, se mengpi kin, tonu epin konu eʔe, tuk sipim. ¹³ Si pang kin nga kunum eʔe mendpiʔ, konu kopu owundu endi tum ei, konu owundu tongnde endi topu erpi kin, kis mundum; ba angil orung nga kapiʔ kapi ei to kis enerim mon. Nga kunum eʔe mendpiʔ, wumb 7,000 pei konu kopu ei erpi kin, to kundum. To kundang kin, wumb kombur eipi mulnjung wumb ei, en enim mund mong erik kin, Gos eim Owundu epin konu eʔe moʔum ei, eim embe ambiʔ tonu kindnjing. ¹⁴ Kindik kin, pe epi oʔ embin tui owundu taʔ tonu om ei, poru nirim; ba piyei! Kunum aninga kopur opu pang kin, epi oʔ embin tui owundu nga endi tonu omba.

Enjel Angil Orung Nga Taʔ Nge Beli Miʔ Epi Tum

¹⁵ Pe nga angil orung nga taʔ nge enjel ei, beli miʔ epi pup tum. Tang kin, kapiʔ ek owundu kombur tonu epin konu eʔe, tor opu kin, ek yi nirim, “Pe mani mei eʔe, tep erik erik, enjing dinga ei, akip sinim nge Owundu eim seng kin, nga eim se orung simba wu ei, Krai kin ouni, eim king kunum kunum minj tep erpi kin, moʔpu ba!” ¹⁶ Pe nga, men toʔmun wu num engki taʔ nga kapiʔ kapi en enim, king peʔ eʔe Gos kumb eʔe, moʔuʔmun wumb ei, kumb eʔe kan mani kanik kin, Gos kin men tok ngunjung. ¹⁷⁻¹⁸ Ngok kin, ek yi ninjing,

“Gos owundu mendpi! Nim dinga wii mendpi salim. Seng kin, nim pe moʔun, nga kumb ok nim moʔun. Sin sinim ka piipin kin, nim kin ek ka ni ngoʔmun. Pe ninim nge dinga Owundu ei sikin kin, piikin kindkin kin, epi kanim kanim pei, tep enjii kongun puʔngun mondkun eʔin. Pe nga, torung pii gii ninenjing wumb ei en enim, nim Gos kin noman eʔe, popuʔ kis erang piinjing; ba Gos Nim noman popuʔ kis ei, wumb ei kin tonu oʔum. Opu kin, nga pe kuljung wumb ei, en enim kos owundu piik kin, kumep sik erngii nge kunum ei, tonu oʔum. Pe nga ninim nge kongun wumb ei, nim ek ni tor kindiʔmin wumb nin; nga nim nge oʔ kun eʔmin wumb pei nin, nga wumb nim kin mandring molk kin, nim embe ambiʔ tonu kindiʔmin wumb ei nin; nga wumb num nin, nga wumb kembis nin ouni wumb ei, nim kumep ka ngunjii. Pe nga, ya mani mei eʔe wumb ei, to kis enjing wumb ei, to kis enjii ku.”

¹⁹ Pe nga kapli, ek nik poru nengin kin, kapli Gos nge men ngii owundu ei, tonu epin konu eʔe moʔum ei, aki tunjung. Tok kin, pe nga, Gos eim ek dinga lo ek ei, tuk kindiʔmin ond kiyembi ei, eim men ngii tuk eʔe sim kenjing. Kanik kin, pe nga kumb kinangin er tiʔang erim. Erpi kin, nga gur gali neng kin; nga konu kopu owundu tum; nga konu kumb dindaming owundu top kin mani orum.

Amb Endi Kin Wembii Owundu Simb Angil Palim Ei Kin

¹ Jep ol owundu tonu epin konu ele tor orum. Opu kin, ei yi mił, amb endi mołum amb ei, konu eni ei alap mił, ngenj ele telim. Tałpi kin, nga eim simb mandring ele oi pirim. Peng kin, nga tonu eim peng ele, kor kanjip engki nga tał, tonu peng ele, peng kon mił mundrum. Mondpu kin, amb ei, eim kangil mundrum. ² Mondpu kin, nga eim kangil buł tang kin, eim ngenj kumbii dinga sipi kin, mengmba kunum ele mandi eririm. Erpi kin, eim ke dinga nipi kin, tor kindrim. ³ Kindang kin, nga jep ol owundu endi, epin konu peni ele tor orum. Opu kin, jep ol ei yi mił, wembii kundii owundu simb angil palim epi endi, tor orum. Orum wembii owundu ei, peng embil ei, angil orung nga tał pirim; nga girman engki pirim. Nga peng kon mił epi king mondułum epi ei, angil orung nga tał, tonu peng ele, endeim endeim ni mołpu poru nirim. ⁴ Nipi kin, nga wembii nge ei ele, ei sipi kin, kor kanjip kombur, owundu pirim kor kanjip ei, topu kindang kin, mani mei ele orum. Wang kin, kor kanjip tał kopur owundu mił, tonu epin konu ele pirim. Peng kin, wembii ei, eim amb kangil mengmba eririm, konu amb ei, eim kumb ele engim. Angpi kin, amb ei kangil mengpi, tor kindang kin, topu numba nge erpi mułum. ⁵ Mołpu kin, pe amb ni, kangi endi mengim ei, eim mei konu ele orung pei ei, eim dolu dinga ambilpi kin, wumb tep ermba. Erpi kin, pe kangil ei mam mengim; ba kangi ei sikir se mengk kin, orung sipik kin, Gos eim king peł mołum konu ele kindnjing. ⁶ Kindik kin, amb

ei, eim si kindpi kin, tungu pupu kin, mei wii sim wumb mulenjing konu eŕe purum. Pupu kin, Gos eim amb muŕmba nipi konu endi, er kun er sim konu eŕe purum. Pupu kin, konu eŕe, eim kuni ngok kin, kan kun erik se muŕangin kin, kunum 1,260 opu ba.

⁷ Pe nga, tonu epin konu eŕe, opu owundu tonu orum. Opu kin, enjel Maikel kin, eim nge enjel ok kin, ka wembii kundii owundu ei kin, opu enjing. Erik kin, nga ka wembii kundii owundu ei kin, eim nge enjel ombu kin, opu erik kin, to orung kindnjing; ⁸ ba enjel Maikel kin, eim nge enjel ombu kin, opu dinga erik molk kin, ka wembii kundii owundu ei kin, eim nge enjel ombu, to mani kindnjing. Yi erangin kin, ka wembii owundu kin, eim nge enjel kin, tonu epin konu eŕe nga mulenjing mon. ⁹ Mularik kin, nga ka wembii kundii owundu ei, epin konu eŕe to mani kindnjing. Kindik kin, ka wembii owundu ei, kumb ok moŕuŕum wembii embe Seisen, ei eim mei wumb pei kin, ek kend to ngopu elim puŕwu moŕum. Moŕpu kin, nga ka wembii owundu ei kin, eim nge enjel pei ouni, to mani mei eŕe kindnjing.

¹⁰ Pe nga na nam piinj ni, ei epin konu eŕe, ek endi tor opu kin, yi nirim. “Pe sinim nge Gos eim sinim se orung sinim. Sipi kin, nga eim nge dinga ei, ya peni eŕe tor onum. Opu kin, pe Gos eim nge dinga king moŕpu kin, sinim andan topu ngonum. Ngopu kin, pe eim nge kindim wu Kraisi ei, eim dinga sinim andan topu ngonum ku. Ngopu kin, nimbil erang wu kis Seisen eim, sinim nge enginpin noŕ ei, ek nipi ngopu elim ei kos piipi elim. Erpi kin, pe ei eim, Gos eim kumb eŕe,

epin, tinga, kunum kunum kos piilim; ba pe, eim epin konu eġe, to tor kindangin kin, mei eġe mani orum. ¹¹ Opu kin, nga sinim nge enginjpın noġ, en enim nge dinga ei, kung siipsiip waġ miġ wu ei eim Kraıs nge miyem eġe, dinga sinjing. Sik kin, nga ek keimi ni tor kindnjing eġe nge, en enim opu orung wu ei, to mani kindnjing. Kindik kin, nga eim en enim, Gos nge kongun ei erik puk kin, en enim mei eġe oġ ei, noman to piinenjing mon; ba wiik to muġangin kin, opu orung wumb ei, en enim to kundnjung. ¹² To konduk kin, tonu epin konu eġe, wumb molk kin, no pek enmin wumb ei, en enim ka piingii. Ba ya mani mei eġe kin, ep noġ kin, wumb ei, en enim ei piik kin, kun erik muġngii! Molk kin, oġ embin tui ei, enim kin tonu omba enim. Erpi kin, Seisen ya mani enim kin orum. Opu kin, nga eim noman kun pinerang kin, dup miġ nop tonu orum. Nimbiġ erang eim piinim ei, eim nge kunum pei tangpi, simba pinaġim.

¹³ Pinerang kin, pe nga, ka wembii owundu ei, eim noman to piinim ei, eim to mani mei eġe kindnjing pim. Peng kin, pe nga, eim amb ei kangi endi mengim amb ei, eim buġun topu kin, se endrim. ¹⁴ Se endrim; ba Gos amb ei, eim kei du owundu kong taġ miġ ngang kin kapli eim bur ni pupu kin, mei wii saġim wumb mulenjing konu eġe purum. Pang kin, konu eġe, eim kuni ngok kin, kan kun erik se muġangin kin, kung ngii tekliki nga tongnde om; ba ka wembii owundu ei, opu kin, tumbii ni ermbe ei, eim kapli enermba mon. ¹⁵ Enarpi kin, nga ka wembii owundu ei, eim gupu eġe, noġ owundu miġ, endi erang kin topu tor orum. Opu kin, ei erang to pupu kin, amb

ei pum konu eġe, ekii se purum. Pupu yi erang kin, amb ei, noġ to simba ni eririm. ¹⁶ Eririm; ba mei eġe erpi kin, amb ei paki turum. Tang kin, pe noġ ei, ka wembii owundu gupu eġe orum ei, mei eim gupu aki topu se, olt kindpi kin poru nirim. ¹⁷ Neng kin, pe nga, ka wembii owundu ei, eim amb ei kin, noman kis peng piyang kin, dup miġ nopu tonu orum. Opu kin, pe eim pupu kin, amb ei nge kingam noġ kopur kin, opu ermbii ni piirim. Piipi kin, kingam noġ ei pei en enim, Gos lo ek pei ekii siġmin. Nga Jiisas eim ek ei, ni tor kindik kin, wumb ngok kin, en enim eim kin, ekii siġmin. ¹⁸ Pe nga, ka wembii owundu ei, eim ep noġ wer eġe, angpi muġum.

13

Epi Simbii Taġ Tonu Onjuk

¹ Pe na nam kenj ni, epi simbii owundu endi, mer ep noġ eġe, tonu opu kin, tor om. Opu kin, kung simbii ei, girman engki pim; nga peng embiġ angġ orung nga taġ pirim. Nga girman engki eġe, king nge peng kon engki eġe, tonu muġum. Muġang kin, peng ombu, embe kanim kanim muġum. Moġpu kin, embe ei puġe yi miġ, Gos kin ek buġ ambilk kanim kanim nik, mundnjung. ² Monduk kin, epi kung simbii owundu ei, na kenj ni, eim ngenj kui wusii simbii owundu miġ, 'lepa,' niġmin ei, mombuġ mombuġ nopu pim. Pim simbii owumdu nge simb eġe ei, ka owundu endi 'ber,' niġmin, ka simb ei yi miġ pim. Pim kung simbii owundu nge gupu ei, yi miġ epi kui wusii owundu kung endi, 'laiyon,' niġmin, ka ei gupu yi miġ pim.

Peng kin, epi kung simbii owundu ei, ka wembii owundu ni, eim nge dinga ei, ni ngum. Ngopu kin, eim mołpu, king mił tep erim ka wembii owundu nge konu ełe, nga epi ei, ‘Nim molkun kin, tep erii,’ nim; nga eim dinga owundu ei, epi simbii ei nga ngurum. ³ Ngopu kin, pe epi simbii ei, eim peng ambil endi to kundnjung; ba tunjung konu ełe kis mołpu kin, erii erpi pim ei, nga kułii erpi kin, ka sim. Seng kin, mei ełe wumb pei ei kanik kin, puku sik kin, noman ak to piik kin, epi simbii owundu ei kin, ekii sik punjung. ⁴ Puk kin wumb pei en enim ka wembii owundu ei kin, men tok erik, ngunjung. Ngok kin, nimbił erang ka wembii owundu ei, eim dinga ei, epi kung simbii owundu ei ngurum. Ngok kin, nga en enim yi ku, epi kung simbii owundu ei kin, men tok enjing ku. Erik kin, ei yi ninjing, “Wumb endi epi kung simbii owundu ei mił endi molałim mon. Nga wumb endi epi kung simbii owundu ei kin, opu ermba endi molałim mon ku.

⁵ Pe nga, Gos kan wiik tang kin, epi kung simbii owundu ei, gupu ełe ek kanim kanim dinga nipi kin, nga Gos kin ek buł ambilpi ek kis nim; ek ei kis mendpił nim. Nipi kin, nga eim dinga owundu nga sipi, pepi pang kin, oi 42 opu purum. ⁶ Pupu kin, kung simbii owundu ei, eim gupu aki topu kin, Gos kin nipi kis mondpu kin, nga Gos eim embe kin, nga Gos eim no pepi mołum konu ełe kin, nga tonu epin mołmun wumb ei kin, yi ku nipi kis mundrum. ⁷ Mondpu kin, nga Gos eim kanpi wiik tang kin, kung simbii owundu ei, Gos nge oł kun wumb kin opu eririm. Erpi kin, Gos nge wumb kambpi mani kindang kin, top kindpi

ei, eim dinga owundu sirim. Sipi kin, eim king mił tep erpi wumb tiłap pei nin, nga mei orung orung wumb pei nin, nga ek kanim kanim pałim wumb pei ei nin, nga ngenj kanim kanim pałim wumb ei pei, king mił mołpu kin, tep eririm. ⁸ Erpi kin, wumb pei ya mani mei ełe mołmun wumb ei, kapłi epi kung simbii owundu ei kin, men tok erik ngołmun. Ngok kin, wumb ei, Gos kumna kin, mei eririm wumb ei, en enim embe ełe, mer wumb konj kunum kunum mołmun nge pipe mon ełe pinalim. Pinerang kin, pipe mon ei, kung siipsiip wał mił, wu ei Krai, eim to kundjung ei nge mon.

⁹ “Enim piingii! Pe wumb nii endi kom pim kin, kapłi ek ei kom se piingii! ¹⁰ Pe wumb nii endi, kan ngungii nge pim kin, kapłi wu ei kan ngungii! Ngok kin, pe nga wu endi, wu eipi endi tui jik kin to kundum kin, kapłi wumb tui jik sik kin, wu ei to kundngii ku. To konduk kin, pe nga oł kanim kanim yi nge tonu om kin, kapłi en enim Gos nge oł kun ełmin wumb ei, enim dinga angk molk kin, nga pii gii dinga nik kin, ambii gii nik mułngii!”

¹¹ Pe nga, na kenj ni, epi kung simbii nga endi mer mei ełe, tonu tor orum. Opu kin, kung simbii ei, eim girman tał mułum ei, kung siipsiip wał girman tał, mił mułum. Mołpu kin, nga ek tengim ei, ka wembii owundu ei mił, ek tengim. ¹² Tangpi kin, pe epi kung simbii ei, nga ekii se tonu orum. Opu kin, ei eim epi kung simbii owundu kumb se om, epi kung simbii ei kin, dinga owundu pei sirim. Sipi kin, dinga ei kin, eim kongun dinga eririm. Erpi kin, ei epi kung simbii owundu kumb se tonu orum nge, kumb ełe eririm. Erpi kin, ekii

se, tonu om epi simbii owundu ei, kongun dinga kind erpi kin, mei eġe nin wumb pei erang kin, kung simbii kumb se tonu om ei eim kin, men tok enjing. Erik kin, epi kung simbii ei, okrii to kis erpi kin, to kundmba eririm; ba nga konj moġum.

¹³ Moġpu kin, pe nga epi kung simbii ekii se tonu om epi ei, jep oġ owundu kis kanim kanim erpi kin, andan tum jep oġ endi, yi miġ eim eririm. Erpi kin, nga wumb pei kumb eġe, dup miġ endi erang kin, tonu epin tor opu kin, mani mei eġe orum.

¹⁴ Opu kin, nga Gos eim epi kung simbii ei, kanpi wiik tang kin, jep oġ owundu kanim kanim erpi kin, epi simbii owundu kumb se tonu om ei, eim kumb eġe erpi kin, andan tum. Tang kin, oġ kanim kanim eġe eririm ei, eim mei wu amb pei, ek kend topu ngurum. Ngopu kin, wu amb ombu kin yi nirim, “Enim kapġi, epi kung simbii kumb se ei kin, ond kin kel tok erik kin, eim embe amb iġ tonu kindngii! Kindik kin, epi kung simbii ei, ok tui tok kundnjung; ba nga opu konj moġum.

¹⁵ Nga Gos eim kanpi wiik tang kin, kung simbii ei, eim pop kindang kin, ond miġ enjing epi ei, kung simbii miġ konj moġpu kin, ek tengim. Tangpi kin, pe nga yi ku ond miġ kung simbii ei, eim erang kin, wumb kombur kung simbii miġ epi ei kin, men tunenjing kin, kapġi wumb ei to kundmba.

¹⁶ To kondpu kin, pe epi kung simbii ekii se tonu om epi ei, yi erang kin, epi mon endi, ang iġ tunding erik min, nga endi mei embiġ eġe erik kin, wumb pei yi enjing. Erik kin, ei embe pinerim wumb nin, nga embe pirim wumb nin, pei yi enjing. Erik kin, nga ku epi ei, pei sim wumb nin, nga epi pei sinerim wumb nin, nga wumb kongun

wii elmin wumb nin, nga wumb mei embil ele kongun elmin wumb nin, ei pei, en enim mon ele, angil tunding min, nga mei embil ele, pimba nirim. ¹⁷ Nipi yi mił erang kin, wumb endi, epi kung simbii nge mon embe ele, mulerim kin, yi mił erang, kapli eim wumb ei kin, epi top energii mon. Nga eim epi, wumb top to erik kin, sinergii mon ku.

¹⁸ Sinarik kin, sinim ek ei pii kun ermin! Nga wu endi noman ka pim kin, kapli wu ei, kung simbii nge mon ei beltmba. Beltpi nimbil erang, mon ei wumb embe mił palim ei, 666 mon embe yi mił palim.

14

Wumb 144,000 En Enim, Golang Konj Endi Ninjing

¹ Pe nga na nam kenj ni, kung siipsiip wał mił wu ei, Kraiss eim Saiyon komung ele engim. Angpi kin, nga wu amb 144,000 pei, eim kin tep to angk muljung. Molk kin, kung siipsiip wał mił wu ei, Kraiss eim nge embe nin, nga eim Arim nge embe ei, wumb en enim mei embil ele, Gos eim pulum. ² Pe nga, na nam piinj ni, ei tonu epin konu ele ek mił mu nipi kin, tor orum. Opu kin, ei noł owundu topu kin, mu nipi elim mił, yi eririm. Erpi kin, nga yi mił, konu gur gali owundu nilim mił, yi nipi tor orum ku. Opu kin, nga epi mu nipi orum ei, piinj ni, ei giisa mił epi tangin kin, mu nilim mił, yi nirim. ³ Nipi kin, wumb ombu 144,000 en enim, Gos king owundu molum konu peł kumb ele, golang konj endi nik kin, engnjing. Angk kin, en enim epi simbii kapil

kapli konj mołulum ombu nin, nga men tołmun wu num engki tał nga kapil kapli wu kei kumb ełe angk kin, 144,000 pei, wumb ombu en enim, golang konj endi ninjing. Ninjing wumb ei, pei Gos eim mei ełe wumb pei kin, sipi orung sirim. Sim wumb ei mendpil, golang konj endi ei piik kin, nik enjing; ba nga wumb eipi endi, golang ei piik kin, nik enerngii mon. ⁴ Pe nga wumb ombu en enim, amb ambil kin, oł kis penj mułum oł ei, endi enenjing wumb ei, en enim oł kun ka mendpil erik muljung. Muljung wumb ei, kung siipsiip wał mił wu ei, Krai eim bii ni piipi pułum konu ei, wumb ei en enim, ekii sik pułmun. Pułmun wumb ei, Gos eim mei ełe wumb pei kin, sipi orung sirim. Sim wumb ei, Gos kin, eim kung siipsiip wał mił wu ei Krai eim nge tilap kumna ei, sipi orung seng mołmun. ⁵ Mołmun wumb ei, en enim ek kend endi, gupu ełe tor onalim mon. Nimbil erang, en enim Gos king peł kumb ełe, oł kun pinałim oł ei, endi pinałim mon.

Enjel Tekliki

⁶ Pe nga nanim kenj ni, enjel nga endi epin konu ełe tonu kupu mandring ełe, bur ni purum. Pang kin, ek ka kunum kunum pepi ba ek ei, ya mani mei ełe wumb epi muljung ei, nipi ngumba nge sipirim. Sipipi kin, ei konu orung orung pei nge wumb nin, nga wumb tilap endeim endeim nin, nga ek kanim kanim endeim endeim nge wumb nin, nga wumb ngenj eipi eipi pei, nipi ngumba. ⁷ Ngopu kin, eim wii dinga topu yi nirim, “Enim Gos eim ekii sik kin, nga eim embe ambil tonu kindngii! Nimbil erang, Gos eim mei

ele wumb kanim kanim kos piipi kin, mok topu ermba kunum ei, tangpi salim. Seng kin, enim Gos eim kin mong gopsing pii polk kin men tok erik ngungii. Nimbił erang Gos ei eim tonu epin konu ele nin, nga ya mani mei ele nin, nga ep noł ele nin, nga noł kulup to tang punum ei, Gos eim pei eririm.”

⁸ Pe nga, enjel endi kumb se pum enjel ei, ekii sipi, opu kin, ek yi nirim, “O Bapilon konu owundu ei, bok topu mani punum; keimi eim bok topu kis elim. Konu owundu ei erang kin, wumb tilap pei ei, amb ngunduk enmin oł ei, andan tang kin, dinga pepi pulum ei yi mił, eim wumb pei, noł wain dinga mił pulum noł wain ngang kin nunjung.

⁹ Pe nga, enjel endi nga, enjel tał punjnguł konu ele ekii se opu kin, ek dinga kindpi yi nirim. “Pe wumb nii endi, eim epi kung simbii ei kin, eim ond mił enjing gos ei, endi er mundnjung epi ei kin, men tok erik kin, nga mon epi mei embił min, angil tunding ele erik kin, kapli wumb ei eim, Gos nge noł wain ei numba. ¹⁰ Numba noł wain ei, Gos eim nge popuł kis ngumba. Ngopu kin, nga Gos eim noł wain ei noł kin, si ende kindpi kin, ngunerim mon. Ba Gos eim noł wain dinga ei, popuł kis mendpił mił, bein topu kin, kumep kis ngumba. Ngopu kin, wu ei noł wain ei numba wumb ei, kapli Gos nge enjel nin, kung siipsiip wał mił wu ei Krai eim kin mułngii konu kumb ele, dup nok mułngii. Molk kin, ei kom ku muł er mołum ele, nok mułngii. ¹¹ Molk kin, pe dup nang kin, dup eskił ermba ei wumb ngenj kumbii kis ngumba ei, tonu kunum kunum minj pupu

kin, mułmba kunum ei, wii mułngii ei, tangpi kin, emii pepi enermba mon. Enarpi kin, nga wumb ombu epi kung simbii kin, ond mił epi enjing gos kend endi kin, men tok erik ngunjung. Ngunjung wumb ei, mon embe sik enjing wumb ei, kunum kunum dup konu ełe kumbii kis singii.”

¹² Yi mił erang, oł embin tui ei nge, tonu om kin, kaplı Gos nge oł kun ka ełmin wumb ei, dinga angk kin, Gos nge lo ek ei ekii sik kin, nga Jiisas kin pii dinga nik kin, er mułngii!

¹³ Pe nga na piinj ni, tonu epin konu ełe ek endi tor opu kin, yi nirim. “Nim mon yi pulnjii” nirim. Nipi kin, “Wumb kombur pe koltmun wumb nin, nga kułngii wumb ei, Jiisas nge kongun ełmin wumb ei, en enim ka piingii! Keimi yi ka piingii!” Gos Gui Ka yi nim, “Wumb en enim kongun dinga enjing ei, si kindik kin kor mułngii ei, en enim kongun dinga erik kin, kor mułngii! Nimbił erang en enim oł kun ka enjing oł ei, en enim kin epin konu ełe ekii se tonu ołmun.” Oł kun ka enjing oł ei, Gos epin konu ełe mołum ei, eim oł ei, ni piimba.

Ya Mani Mei Ełe Kuni Poł Tonum Kunum Si Kułou Tungii

¹⁴ Pe nga na kenj ni, konu kupu kuru ełe, wumb mił, epi endi multum ei, wu mił endi multum. Multum wu ei, ku gol king peng kon ei mił, endi peng ełe mondpu kin, nga tui jik endi, angil ełe ambilpi mułum. ¹⁵ Mułang kin nga enjel endi, men tołmun ngii ełe, si kindpi anda pupu kin, wii dinga top kin, kupu kuru ełe multum wu ei kin, yi nirim. “Nim tui jik sikin kin, mei ełe kuni poř topu

mołum ei, sikin kin, kułou tunjii. Nimbił erang ya mani mei ele kuni poł top mołum ei, tengnjii kunum salim.” ¹⁶ Yi mił erang, wu endi, tonu kupu kuru ele multum ni, ei eim tui jik ambilpi sipi kin, kuni poł tonum kuni ei, tami topu sirim. Sim kuni ei, mei ele pei se kułou turum.

¹⁷ Tang kin, nga na kenj ni, enjel endi, Gos men tołmun ngii tonu epin konu ele tor orum. Opu kin, ei eim yi ku tui jik endi ambilpi multum.

¹⁸ Mułang kin, nga enjel endi, kułmał kałmin konu ele, si kindpi kin tor orum. Orum enjel ei, eim dup tep ermba nge dinga pirim. Peng kin, ei eim wii dinga topu kin, enjel endi, tui jik endi ambilpi multum enjel ei kin, yi nim. “Nim tui jik ei, sikin kin, nim na mani mei ele, ond mong wain poł topu mołum ei, tami tokun kin, kułou tunjii. Tunjii kuni mong ei, poł topu poru nirim. ¹⁹ Yi mił erang, enjel ei, eim tui jik mił epi endi, mei ele kupis kapis nim. Nipi kin wain mong tengim ei sipi kin, kułou tum. Topu sipi kin, wain mong teningii elmin konu ele, olup to kindim. Kindpi kin, ei yi mił Gos nge popuł kis owundu simba nge konu ele kindim. ²⁰ Kindang kin, Gos nge popuł kis owundu erang kin, wain mong teningii elmin konu ele, konu owundu torung konu ele, ambil sii tum. Sii tang kin, wain mong miyem si tołmun konu ele, noł kui owundu mił, pupu kin tor orum. Opu kin, miyem ei, su 200 mił konu turii mendpil pang kin, su angil orung mił mur sirim.

15

Enjel Angil Orung Nga Tal, Ol Embin Tui Kis Ele

Angil Orung Nga Tal Embilnjing

¹ Pe nga jep oł owundu mendpił endi, tonu muł ełe tor wang kenj. Kenj ni, Gos nge enjel angil orung nga tal en enim, oł embin tui owundu angil orung nga tal ei, wumb to kis ermba nge sik kin, tu wunjung. Tu wangin kin, oł embin tui ei minj mendpił, poru neng ei, Gos popuł kis owundu ei, poru nimba ku. ² Pe nga na kenj ni, epi tor om ei, ep noł owundu kirapi mił, epi ełe dup se ende kindik kin, enjing. Erik kin, na kenj ni, wumb opu erik kin, kung simbii owundu kin, eim ond mił epi enjing ei kin, nga eim embe mon pulnjung epi ei, wumb to mani kindnjing. Kindik kin, wumb ombu en enim, ep noł kirapi mił, pim konu wer ełe angk mulnjung. Molk kin, Gos giisa mił epi ei ngang kin, wumb ei ambilk mulnjung. ³ Molk kin, Moses Gos nge kongun wu, golang niłim golang ei kin, kung siipsiip wał mił wu ei Kraisa ei eim nge golang ninjing. Nik kin, golang ei yi mił ninjing.

“Owundu, Gos Dinga Owundu pałim. Nim en oł kanim kanim ombu oł ei, owundu ka wii mendpił pałim. Nim wumb konu orung orung mołmun wumb ei, king owundu mołun. Nim oł kanim kanim ełin oł ei, keimi, nga kun ka mendpił pałim. ⁴ Owundu wumb pei nim kin mandring molk kin, nim embe ambił tonu kindngii! Nimbił erang nim mendpił, oł kun ka minj ełin nge pułwu mołun. Wumb konu orung orung muł oł ełe mołmun wumb ei ok kin, enim embe ambilk men tok erik ngungii! Nimbił erang, nim oł kun ka minj ełin oł ei, peni ełe tor wang kin wumb pei kaninmin.”

⁵ Pe nga ekii se, na kenj ni, Gos nge men tołmun ngii mił konu ęle Gos mołulum paltıng konu ka wii mendpił tuk mołpu kin epin konu ęle sałim ei, aki owundu tang kin, kenj. ⁶ Pe nga Gos nge enjel angıł orung nga tał ei, Gos nge men tołmun ngii mił konu ęle, en enim oł embin tui owundu angıł orung nga tał ei sik kin, anda onjung. Ok kin, en enim konduk kuru ka wii tilang erim konduk ei, kindik kin, nga ku gol ond kinemb mił endi tunjung epi ei, en enim pepił ęle, kan kulk pendnjing. ⁷ Pendik kin, nga epi kapıł kaplı konj mołulumun epi ęle, endeim mołpu kin, enjel angıł orung nga tał mulnjung konu ęle enjel ei, ku gol ming ombu, angıł orung nga tał ngurum. Ngang kin, Gos eim kunum kunum konj mołulum pułwu ei, eim popuł kis owundu ming ombu, piki topu pirim. ⁸ Peng kin, nga Gos nge tilang owundu ka wii kin, eim noman dinga owii ei erang kin, Gos men tołmun ngii mił konu ęle, dup eskił mił epi ei, piki topu pirim. Yi mił erang kin, wumb endi, Gos men tołmun ngii mił konu ęle, nirik onermba mił pirim. Pirim, kunum ęle, enjel angıł orung nga tał, en enim oł embin tui owundu angıł orung nga tał ambilk kin, poru nimba kunum ei, kaplı poru nirim.

16

Gos Eim Nge Popuł Kis Ei, Ya Mani Mei Ele Wumb Kin Tonu Omba

¹ Pe nga na piinj ni, ek nipi, wii dinga topu kin, men tołmun ngii owundu ęle, tor opu kin, enjel angıł orung nga tał ngurum. “Enim puk kin, Gos nge popuł kis ei, angıł orung nga tał nge ming ei

sipik kin, mani mei eŕe wumb mołmun konu eŕe bein tei!” a nirim.

² Neng kin, kumb se enjel endi, eim opu kin, Gos nge popuł kis ming ei, bein topu kin, mei mani eŕe kindim. Kindang kin, erii ni, erii dinga kis ei, wumb kung simbii nge mon embe pim wumb ei nin, nga wumb ond mił epi erik, men tok ngok enjing wumb ei kin, erii kis ei, wumb ei kin tonu orum.

³ Wang kin, nga enjel tał ei, eim Gos nge popuł kis ming ei, bein topu kin, mani ep noł eŕe kindrim. Kindpi kin, nga noł ei, eim wumb kułii miyem mił, tonu orum. Wang kin, nga epi kanim kanim mer ep noł konj mulnjung epi ombu ei, pei kolk kin, poru ninjing.

⁴ Nik kin, nga enjel tekliki nge enjel ei, eim Gos nge popuł kis ming ei, bein topu kin, mer noł eŕe nin, nga noł pirpir om konu eŕe kindrim. Kindang kin, ei nga miyem mił, topu kin, tonu orum. ⁵ Pe nga na piinj ni, enjel endi, eim noł eŕe tep ełim enjel ni, ek yi nirim, “Gos nim wumb kos piikin, ngołun ełin ei, oł kun ka pałim mił ełin. Nim oł kun ka wii mendpił er mołun; nga nim ok mołun nin; pe mołun ku.” ⁶ Yi mił erang kin, wumb en enim Gos nge oł kun ka ełmin wumb nin; nga Gos epi ekii se tonu omba piik niłmin wumb ei, to kundangin kin, miyem bein tok kindnjing. Kindik ei yi mił peng kin, Gos nim noł pirpir miyem tonu om miyem ei sikin kin, wumb kis ei ngan kin, nungii. Nungii ei, en enim kumep kis kun siłmin!” ⁷ Pe nga, na piinj ni, tonu kułmał kałiłmin konu eŕe, ek endi ni tor kindpi kin, yi nirim. “Owundu Gos, nim dinga owundu pałim! Keimi, nim kos

piikin nikin elin ei, ei am keimi kun ka elin,” pa nim.

⁸ Pe nga, enjel kapil kapli nge enjel ei, eim Gos nge popul kis ming ei, eni ele, bein topu kindrim. Kindang kin, Gos eim kanpi, wiik tang kin, eni ei, wumb dup dinga mil nurum. ⁹ Nang kin, eni dup ei, mul owundu eririm. Erpi kin, wumb ei, nopu kis mundrum. Mundang kin, wumb ei, Gos nge embe ek bul embilnjing; ba Gos nge dinga ei, kapli ol embin tui kis ei, to mani kindilang; ba en enim noman ele, to ak tunarik kin, Gos nge embe ambil tonu kindnenjing mon.

¹⁰ Pe nga enjel angil orung nge enjel ei, eim Gos nge popul kis ming ei, kung simbii nge king pel ele, bein topu kindrim. Kindang kin, wumb kung simbii nge, ek ekii sik mandring puk mulnjung wumb ei, konu emii pirim. Peng kin, Gos nge kumep kis wumb ei sinjing. Sik kin, en enim gupu anambil kongk mulnjung. ¹¹ Molk kin, nga en enim tonu epin konu ele Gos kin ek ngok enjing. Erik kin, nimbil erang en enim ngenj kumbii sik kin, nga ngenj erii erpi erim konu ele, en enim ol yi mil enjing; ba en enim ol kis enjing ol ei, bul ngok si kindnenjing mon.

¹² Si kindnarik kin, nga enjel angil orung nga endeim ei, eim Gos nge popul kis ming ei, nol owundu, ‘Yupresis Nol,’ nilmin nol ele, bein topu mani kindrim. Kindang kin, nga nol ei, eim jenjip kep er poru nim. Ol yi mil erang kin, wu king kopur, al eni tonu olum ele, omba nge er kun eririm. ¹³ Erpi kin, nga na kenj ni, gui kis tekliki ei, dok mil ei, mer ka wembii kis nin, kung simbii owundu nin, ek kend ni tor kindilim wu epi ei nge

gupu eġe, gui kis dok miġ, tor onjung. ¹⁴ Onjung gui kis epi ombu, en enim gui kis mendpiġ. Nga en enim jep oġ ei nge, kanim kanim eġmin. Erik kin, pe gui kis tekliki en enim, tor ok kin, king konu mei eġe orung orung pei, puk kin, se ende kindik kin, Gos Owundu noman dinga ei, owundu peng kin, kunum owundu tonu omba kunum eġe, wang kin, owundu ernгии.

¹⁵ “Piingii! Na Jiisas waning wu miġ, kapġi orung ombii. Op kin, wumb nii endi, eim or pinarpi kin, nga konduk kun ka kindpi kin, nga eim ngenj eġe, wii endnermba. Endnarpi kin, kapġi eim wumb eipi kin singambiġ sinarpi kin, yi erpi endim kin, kapġi eim ka piipi muġmba.”

¹⁶ Pe nga, gui kis tekliki en enim, king ombu si ende kindik kin, Eipru ek endi embe, ‘Ar-makeron,’ niġmin konu eġe, kuġou tunjung.

¹⁷ Kuġou tok kin, nga enjel angii orung nga taġ nge enjel ei, eim Gos nge popuġ kis ming ei, bein topu kin, konu pop eġe kindrim. Kindpi kin, nga ek endi, tonu king peġ eġe moġpu kin, men toġmun ngii owundu miġ konu eġe, ni tor kindpi kin, yi nirim. Nipi kin, kapġi, oġ ei poru nirim,” pa nim. ¹⁸ Neng kin, nga konu kumb kinang erpi kin, tiġang erpi kin, ek tengim. Tangpi kin, ei konu gur gaġi nipi kin, nga konu kopu owundu topu kin, mei oġup oġup eririm. Erpi kin, nga wumb er mundrum kunum ei, konu kopu endi, yi miġ ok, tunaġim mon. Ba kunum eġe, konu kopu owundu kis mendpiġ topu kin, mei pei oġup oġup eririm. ¹⁹ Erang kin, nga konu owundu Bapilon ei, tuk gurpu kin, konu tekliki miġ seng kin, wumb mulnjung ei, to kis erpi kin, nga konu owundu

mei ele orung orung pei to kis eririm. Erpi kin, Gos eim Babilon ni, konu owundu ei piirim. Piipi kin, ol yi erang kin, nol wain mer nol nolmun ming ele multum. Multum nol wain ei, Gos nge popul kis ei, Babilon konu owundu ele, nok poru ninjing. ²⁰ Poru nik kin, nga konu kembis kembis ombu pei am purum. Pang kin, nga konu komung pei pupu kin, poru nimba ku. ²¹ Poru neng kin, nga konu kumb dindaming owundu ombu, embin elim ei kopii kon owundu mił, dindaming endeim endeim ni, embin yi mił eririm. Erpi kin, nga tonu kupu muł konu el, mani opu kin, wumb muljung konu ele orum. Opu kin, nga wumb en enim, Gos kin ek ngok kin, ek kis ninjing. Nimbil erang, dindaming owundu ombu, mani konu ele, wangin kin, am ol embin tui kis owundu mił, tonu opu kin, wumb pei to kis eririm.

17

Ol Kis Elim Amb Ei Kumep Kis Silim

¹ Pe nga enjel angil orung nga tal nge enjel endi, ming endi ei ambilpi sipi kin, na kin opu kin, ek ekin topu kin, yi mił nirim. Nipi kin, “Nim ya wan kin, na nim amb wakin ol kis elim amb mił, Babilon konu owundu ele, nol pei ele molum amb ei, eim kumep kis owundu simba nge elim. Erpi kin, ol ei nge, na nim kin andan top kin, ngumbii end. ² Erip kin, nga ya mani mei ele, wu king kopur pei, amb mił Babilon konu owundu ei kin, ol kis kanim kanim ombu, eim kin enjing. Erik kin, nga wumb ya mani mei ele, konu orung orung wumb pei, en enim amb ei kin, ol kis enjing

ku. Erik kin, noł wain mił, nok kin, wulu mił pang kin, en enim noman ełe oł kis pei yi erik muljung.

³ Mol k kin, pe Gos nge Gui Ka ei, na kin dinga ngopu kin, na si mengpi kin, wumb mulenjing wii sim konu ełe sipiim. Si pang kin, pe na kenj ni, amb endi, eim tonu kung simbii kundii endi, pim konu ełe multum. Mołpu kin, nga kung simbii kundii ei, eim mon embe kanim kanim ei, eim ngenj ełe, piki topu multum. Multum mon kanim kanim ei, Gos kin ek buł ambilpi mundrum. Mundrum kung simbii ei, eim nge peng ei angil orung nga tał pirim; nga girman ei nge, engki pei pirim. ⁴⁻⁵ Peng kin, nga amb ei, eim konduk kundii mendpił nin, kundii mił king kindiim endi kindpi kin, nga ku gol mił epi ei kin, nga kom ku ka wii nin, nga biis ka wii ka wii ei, ku owundu pułum ku epi ombu ei kin, ngenj ełe tałpi pendrim. Pendpi kin, nga amb ei, eim angil ełe kenj ni, noł ming endi ku gol kin, oł kis kumun ngum epi ei, Gos ningil ełe, pei piki topu pirim. Pang kin, nga oł kis penj nin, oł kis wu amb ngunduk elim oł ei, ming ełe piki topu pirim. Peng kin, amb ei eim mei embil ełe, mon endi poł pendim pirim. Pirim mon ei, ek ekin endi pirim. Pirim mon ei yi mił, Bapilon konu owundu ełe amb ei, oł kis mam arim pendpi elim. Erpi kin, nga oł kis ei, amb ei wumb kin, mei konu ełe orung orung pei, mam arim pendpi kin oł kis owundu elim. ⁶ Elim amb ei, eim Gos nge wumb to kondpu kin, nga Jiisas kin pii gii nik kin, eim ek ni tor kindik enjing wumb ei, to kundrum. To kondpu kin, nga amb ei, wumb ombu nge miyem

nopu kin, wulu pang kin multum. Mułang kin, na oł ei kanip kin, puku sip kin, tungu enj muls.

⁷ Ba pe nga, enjel endi, na kin kii sipi kin yi nirim, “Nimbił erang nim noman embin tokun piin? Kapli na nim kanip kin, epi koi er pałim epi ei, pułe nip kin, nim ngumbii end. Erip kin, ei amb oł kis er andilim ei nge, ek pułe nimbił end. Erip kin, nga kung simbił epi ei nge, peng embił ei angil orung nga tał; nga girman epi ei nge, engki pei pałim epi simbił ei, eim amb ei sipirim. ⁸ Si pang kin, nga kung simbił epi ei, nim kan epi ei, eim kunum ok endi, eim konj multum. Ba pe eim molałim. Mularip kin, ekii se, sip pinalim tukpu ełe, si kindpi kin, tor opu kin, tonu omba. Opu kin, kung simbił ei, am ba. Pang kin, pe wumb kombur en enim, ya mani mei ełe, muljung wumb kopur, Gos muł mei eririm kunum ei, eim wumb embe, mon mił epi kunum kunum konj mołum ei, pulerim wumb ei, en enim kung simbił mił epi ei, kanik kin, en enim noman embin to piingii. Nimbił erang ok, kung simbił mił epi ei multum; ba pe molałim. Mularpi kin, nga ekii se, tonu omba.

⁹ Wang kin, kałpi pe wumb nii endi, eim noman ka pim kin, eim kapli epi ei piipi kin, kun ermba. Erpi kin, nga peng ei angil orung nga tał ei, yi mił komung owundu angil orung nga tał pirim. Peng kin, nga amb ei, eim komung angil orung nga tał pim konu ełe, tonu multum. ¹⁰ Mołpu kin, nga ei yi mił ku, peng angil orung nga tał ei, ei yi mił, king angil orung nga tał mił, andan tołum. Tang kin, king angil orung am puk kin, poru ninjing. Nik kin, nga king endi pe mołum. Mołpu kin, nga

king endi, tonu onerim mon; kołul enim. Erang kin, ekii se tonu omba kunum ei, eim kunum aninga kopur mołpu kin, poru nimba ku. ¹¹ Yi mił, pe nga kung simbii ei, ok multum; ba pe eim molalim mon. Mularpi kin, kung simbii ei, angil orung nga tekliki mił king ei, angil orung nga tał nge king ende mił mulnjung; ba pe king ei, am pupu kin poru nimba.

¹² Nipi kin, nga kom girman engki ken ei, yi mił king engki mił, ba en enim king nge dinga ei sinenjing. Sinarik kin, nga ekii se, en enm kung simbii kin ouni, king nge dinga ei singii. Sik molk pangin kin, king engki ei, eni aninga kopur king, kung simbii kin ouni mułngii. ¹³ Molk kin, king engki ei noman ende sek mulnjung. Molk kin, nga en enim nge dinga nin, noman dinga ei, en enim kin pirim. Peng kin, en enim nge dinga ei, kung simbii ei ngunjung. ¹⁴ Ngok kin, king engki nin, kung simbii ei, kung siipsiip wał mił wu ei, Kraisi eim kin opu erngii. Erangin kin, kung siipsiip wał mił wu ei, Kraisi ei eim kung simbii nin, king engki ei, to mani kindmba. Nimbil erang kung siipsiip wał mił wu ei Kraisi ei, eim wumb owundu nge Owundu mołulum. Mołpu kin, nga eim mei wumb king pei ei nge king mołulum. Mołpu kin nga wumb eim kin molk kin, eim nge ek ekii sik elmin wumb ei, eim nge wumb nipi mondrum; nga wumb ei eim ek keimi ekii sik elmin wumb ei, kung siipsiip wał mił wu ei Kraisi kin, tep tok opu enjing ei, dinga kindik enjing.

¹⁵ Erik kin, nga enjel ei, eim ek yi ku nipi kin, na ngurum. Ngopu kin yi nim, “Pe noł ei, nim kan noł ei, amb oł kis elim amb mił ei, eim tonu mołum

noʔ ei, wumb mei konu ɛle orung orung wumb nin, nga tilap eipi eipi pei kuʔou tok moʔmun wumb nin, nga wumb ngenj eipi eipi nin, nga ek kanim kanim pim wumb ei, kuʔou tok moʔmun. ¹⁶ Molk kin, pe girman engki ei king engki miʔ epi ei, nim ken ei kin, nga kung simbii epi ei kin, se ende puk kin, amb oʔ kis elim amb miʔ, konu owundu ei kin, kis piik kin, opu orung erik ngunjung. Ngok kin, pe en enim amb miʔ ei, eim to kis erik kin, eim epi konduk nin, epi ei to piltan tok kin si kindngii. Si kindik kin, nga en enim amb ngenj ei nok kin, nga ngenj sik kin, dup konu ɛle keʔngii. ¹⁷ Kalk kin, yi miʔ pe, Gos eim erang kin, en enim noman tuk ɛle muʔang kin, noman ende sek kin, Gos eim noman ɛle piim miʔ oʔ ei miʔ, erik tonu kindnjing. Kindangin kin, oʔ endi enjing ɛle, kung simbii miʔ epi ei, en enim noman dinga ngangin kin, tep elim. Yi er muʔangin kin, nga Gos nge ek nirim miʔ, keimi tonu orum.

¹⁸ Opu kin, nga amb ei, nim ken amb miʔ ei, Bapilon konu owundu miʔ seng kin konu ya mani mei ɛle, konu orung orung wumb nge king eim tep elim.

18

Bapilon Konu Owundu Kis Moʔpu Kin Poru Nim

¹ Pe nga ekii se, na kenj ni, enjel nga endi, ei tonu epin konu ɛle tor opu kin mani orum. Opu kin, nga ei eim noman dinga owundu mendpiʔ pirim. Peng kin, eim tilang ka wii ei, ya mani mei konu ɛle pei tilang eririm. ² Erpi kin, nga eim ek dinga nipi yi nirim, “Nga Bapilon konu owundu

ei, mani pupu kin, kis moḷpu kin, si kindrim. Si kindang kin, Bapilon konu ei, gui kis kin, kun ka pinaḷim oḷ ei, piki topu multum. Moḷpu kin, nga gui kis penj muḷum nin, nga kei kis penj muḷum nin, kei kis mendpiḷ ei, pei eim kin moḷmun. ³Molk kin, nimbiḷ erang konu orung orung wumb pei, Bapilon konu owundu eḷe kin, oḷ kis kanim kanim enjing ei yi miḷ, en enim Bapilon konu eḷe kin, noḷ wain dinga miḷ ei nunjung. Nok kin, nga ya mani mei eḷe wu king ei, eim amb oḷ ka eḷim amb ei kin, oḷ kis eḷmin oḷ ei, ouni ni enjing ku. Erik kin, nga ya mani mei wumb kongun kanim kanim eḷmin wumb ei, amb eim kin kongun yi erik kin, ku pei sik kin kongun owundu erik kin, oḷ kis kanim kanim yi enjing. ⁴Erik kin, nga na piinj ni, ei tonu epin konu eḷe, ek eipi endi yi nirim,

“Na nge wumb, enim amb oḷ kis eḷim amb miḷ konu owundu ei kin, si kindik kin, tor wei! Mon pim kin, enim oḷ kis eḷim amb ei kin, oḷ kis erim ei, yi ku erngii. Nga mon pim kin, enim amb eim nge oḷ kis erim eḷe nge, enim kumep kis singii. ⁵Yi miḷ, eim oḷ kis eḷim oḷ ei nge, am ei tonu pupu kin, epin konu eḷe miḷ, kapli er paḷim. Peng kin, nga Gos amb ei, eim oḷ kis kun pinerim oḷ eririm ei, Gos piilim. ⁶Yi miḷ nga, amb ei, eim oḷ kis eḷim miḷ, enim yi miḷ ku, kumep kis orung kindik kin, ngungii. Ngok kin, nga eim oḷ kis kanim kanim pei, se ende kindpi, erim ei, yi miḷ ku, enim eim kin kumep kis ei, pei se ende kindik kin, eim kin ngungii ku. Ngok kin, puḷe ei yi miḷ,

eim noł wain dinga kis sipi kin tengingii erim yi mił, enim eim kin kumep kis ming ele, tengingii erik kin, noł wain dinga kis mił ngangin kin, numba. ⁷ Nopu kin, nga amb ei, eim embe ambił tonu kindpi kin, nilkeng sipi kin, oł kis kanim kanim pei elim. Yi mił ku, enim eim kin ngenj kumbii kis owundu ngungii. Ngok kin, kapli eim oł kis erpi kin, nilkeng sim mił ngungii. Ngok kin, enim eim kin erangin kin, ngenj kumbii pei sipi kin, ke dinga nimba. Nipi kin, eim noman tuk ele eim yi ni piilim. ‘Na nam kuin mołup kin, kuin peł ele moł,’ yi ni piilim. ‘Piipi kin, nga na nam amb endi, wam kułang kin, wii mołum ei, yi mił mulermbii. Mularip kin, ele nge, noman embin ei, na kin tonu onerang kin, na ke ninermbii mon,’ pa yi nirim. ⁸ Nipi kin yi mił erang, oł embin tui kanim kanim pei eim kin kunum endeim tonu omba. Opu kin, oł embin tui ei, wumb pei kułangin kin, wumb pei ke dinga wii nengin kin, nga kuni owundu simba. Seng kin, ekii se dup owundu kis, Bapilon konu owundu pei nopu kin, poru nimba. Yi mił, Gos Owundu ei, eim dinga owundu kis palim ei, Bapilon konu owundu ele, kumep kis ngopu kin, kos piipi kin, mok topu ermba.”

⁹ Pe nga, ya mani mei ele wu king ombu, amb ei kin oł kis erik kin, nga king wu ombu, en enim nilkeng kanim kanim sik kin, elmin. Erik kin, yi mił king wu ombu, amb ei, konu owundu Bapilon ei, dup nopu kin, eskił erang kin, kanik kin, ke

nik kin, pepil ele kepii tok kin, yi elmin. ¹⁰ Erik kin, nga amb ei, ngenj kumbii owundu kis seng kin, en enim mund mong erik kin, en enim konu turii ele angk kin, yi ninjing. “Sin kaimb silmin, Bapilon konu owundu ei, sin kaimb silmin. Nim konu owundu kis dinga salim. Seng kin, nim eni endeim mendpil ei, nim ol kis en ele nge, kumep kis nim kin tonu orum.”

¹¹ Pe nga, ya mani mei ele wumb, kongun owundu erik kin ku nin epi pei sik erik kin, mołmun wumb ei, amb ei nge piik kin, ke nik kin, noman embin tang kin, piik mołmun. Nimbil erang wumb en enim nge epi ka ei nge, amb ei nga top enermba mon. ¹²⁻¹³ Enarpi kin, nga wumb nii endi, eim kapli ku gol ni, ku silpa nin, kom ku ka wii ei nin, nga kom ku mił epi endi, biis mong ku tonu pendik kin, singii epi nin, nga konduk kuru ka wii nin, nga konduk kundii mił, kanim kanim ei nin, nga konduk ka wii mendpil ei nin, nga ond kanim kanim mur ka wii tołum ond ei nin, nga epi kanim kanim pe ombu, kung elepenj girman sik elmin ei nin, nga ond ku owundu top elmin ond ei nin, nga kapa nin, nga ain nin, nga kom ku mon salim ku ei nin, epi singin mur ka wii tołum epi tał, kuni ele kindilmin ei nin, nga dup kilangin nopu kin, mur ka wii tołum epi ei nin, nga kanim kanim kopung mur tołum nin, nga mur ka wii tołum epi ei nin, noł wain nin, nga kuni kalilmin kopung nin, nga kuni plawa nin, kuni wiis nin, nga kung kou nin, nga kung siipsiip nin, nga kung os nin, kung os keris nin, epi ko wuk sipik kin, kongun wii elmin wumb nin, epi ombu pei yi kapli top er

nga sinerngii mon! ¹⁴ Nga kongun owundu erik kin, ku owundu silmin wumb ei, amb eim kin ek yi ninjing, “Nga epi ka kanim kanim nim simbii ni piikin kin, noman to piinjii epi ei, nim sinenjii mon; am ba. Pang kin, nga epi kanim kanim pei ku tonu pendik kin, sin epi ei nin, nga epi ka wii ngenj moke en epi ei, am pupu kin, poru nirim. Nipi kin, nga wumb nim kin, epi ei ngenj ele peng kin, kinerngii mon!” ¹⁵⁻¹⁷ Kinarik kin, wumb ombu en enim kongun owundu erik kin, ku sik elmin wumb ei, en enim konu owundu ele, kongun erik kin, en enim ku nin epi pei sinjing. Sik kin, nga en enim konu turii angk muljung. Molk kin, nimbił erang wumb ei, en enim amb ei ngenj kumbii sinim ei, kanik kin, mund mong elmin. Erik kin, pe en enim ke nik kin, noman embin to piik kin, erik molk kin en enim ek yi ninjing, “Nim kaimb silmin, nim kaimb sipin kin, konu owundu ele ngołmun. Ngok kin, ok amb ei, eim alap kuru ka wii kindpi kin, nga alap kundii kanim kanim talpi kin, eim ku gol nin, kom ku ka wii nin, biis ka wii nin, epi ku owundu pułum epi ei, ngenj ele moke erpi mundrum; ba eni endeim ele, epi ombu pei er kis mondpu kin poru nirim.”

Nipi kin, pe noł kanu nin, nga noł kanu masin ambililim wu nin, nga noł kanu ele kongun elmin wumb nin, nga noł kanu ele top erik kin, konu eipi pungii onjung wumb ei nin, nga ep noł kongun erik kin, ku sik elmin wumb ei nin, en enim konu turii mendpił angk molk. ¹⁸ Molk kenjing ni, konu dup nopu kin, eskił erang kanik kin, en enim ke dinga nik kin, yi ninjing. “Bapilon konu owundu salim! Yi mił, konu eipi endi

sinalim mon!” ninjing. ¹⁹ Nengin kin, pe en enim mei kulman ei, sik kin, en enim tonu peng ele kindnjing. Kindik kin, nga en enim ke nik kin, noman embin to piik yi ninjing, “Kaimb silmin! Kaimb silmin! Bapilon konu woundu ei, dup nonum ei, sin kaimb silmin. Sik kin, konu owundu ele, am wumb pei en enim, noł kanu nin, epi ei ep noł ele wumb kom ku nin, epi kanim kanim pei sirim. Sipi kin, nga eni endeim mendpił ele, konu owundu ei, kis mołpu kin, poru nirim.

²⁰ Pe ei tonu epin konu ele wumb ka piingii! Nga Gos nge pii gii wumb nin, nga Gos nge kongun elmin wumb nin, nga Gos nge ek ka ni tor kindilmin wumb nin, ei pei en enim amb ei, nipe oł endi elim konu ei, Gos kos piipi kin, kumep kis ngum ele, ka wii piinjing.

²¹ Pe nga enjel noman dinga pałim enjel ei, eim kom ku owundu ei, ko wupu kin, tonu sipi olkup topu kin, mer ep noł ele mani kindrim. Kindpi kin, nga eim ek yi nirim, “Oł yi elim ei, yi mił ku, Bapilon konu owundu ei, olkup dinga to kindang kin, wumb nga kinerngii mon! ²² Nga golang nik nin, giisa tok elmin ei nin, mingał mił epi ei nin, beli mił epi ei ke nilim ei, nga nim amb mił konu owundu ele, wumb nga piinerngii mon! Piinarik kin, nga kongun kanim kanim elmin wumb endi, nga nim Bapilon kin, kur kan sinerngii mon! Nga kom ku owundu endi wiis ele, si pok pok erang kin, ek tangnim yi mił endi, nim amb owundu mił ei kin, ek tingang piinerngii mon ku! ²³ Nga dup jep endi nopu kin, tilang erang enim ei, nim kin nga yi mił, endi kinerngii mon! Nga kangi amb

simba min, ambil wu ba elmin ol ei, nga endi nim kin, nga piinerngii mon! Piinarik kin, yi mił, ok nim nge wumb kongun owundu erik kin, ku sik elmin wumb nin wu ombu, en enim noman dinga owundu ei, ya mani mei ele, konu orung orung pei peng kin, muljung. Molk kin, nga nim kunj men, ek kend tokun kin, ngan elmin ol ei, enim ya mani mei konu ele orung orung pei wumb kin, yi elin.”

²⁴ Nga Bapilon konu owundu to kis mundrum. Nimbił erang, Gos nge ek ka ni tor kindilmin wumb nin, nga Gos eim nge pii gii nik kin, ol kun elmin wumb pei ei nge, miyem ya mani mei ele konu owundu ele mulang kin, kan sinjing. Sik kin, wumb nii endi, en enim ya mani mei ele, tok kundjung wumb ei nge miyem ei, nim Bapilon kin, kan sinjing ku.

19

Gos Nge Wumb Bapilon Konu Owundu Dup Nopu Kis Elim Ei Ka Piinjing

¹ Nga ekii se, ei na piinj ni, ei tonu epin konu ele wumb pei mił molk kin, ek tangk kin, wii dinga tok molk kin, en enim ek yi ninjing, “Gos nge embe ambil tonu kindilmin. Sinim nge Gos ei, eim sinim sipi orung sim. Nga eim nge tilang owundu palim. Nga eim dinga owundu palim ei, Gos eim nge mendpił palim. ² Peng kin, yi mił Gos eim kos piinim ei, am kun ka nin, keimi mendpił piilim. Piipi kin, nga amb ol kis elim konu owundu ele, amb mił ei, eim mei ele wumb kin, ol kis erpi kin, to kis elim. Erang kin, Gos eim amb mił ei kin, kos piipi ngurum. Ngopu kin,

nimbił erang amb ei, eim Gos nge kongun wumb ei, to kundrum. Kundang kin, Gos eim kumep kis ełe, konu ei amb mił konu ei kin ngurum. ³ Ngopu kin, wumb pei en enim, nga wii dinga tok kin, yi ninjing, “Gos nge embe nga ambil tonu kindamin! Dup eskił Bapilon konu owundu ełe nopu kin tonu kunum kunum purum.” ⁴ Pe nga men tołmun wu num wumb engki tał, nga kapil kapli ei nin, nga konj mołumun epi kapil kapli ei nin, en enim Gos king peł kumb ełe, kan mani kanik kin, ming gopsing pii polk kin, Gos kin men tok ngok kin, yi ninjing, “Ei keimi! Sinim Gos nge embe ambil tonu kindamin!”

⁵ Pe nga, Gos king peł ełe, ek nipi kindang opu kin, yi nirim. “Sinim nge Gos ei, eim embe ambil tonu kindamin! Enim Gos nge kongun wumb pei nin, nga wumb num nin, nga wumb kembis nin, nga enim Gos kin mund mong erik kin, eim kin ekii sik kin, enim pei, Gos nge embe ambil tonu kindngii!” ⁶ Pe nga na kom se piinj ni, wumb pei kulou to molk kin, ek tengnjing ei, noł kulup ek tangnim mił nin, nga konu gur gali dinga niłim mił ek tengim. Tangpi kin, na piinj ni, en enim ek yi ninjing, “Gos nge embe ambil tonu kindamin! Owundu ei, sinim nge Gos, eim dinga wii mendpil peng kin, eim sinim nge king tep er mołulum.”

⁷ Pe sinim noman ka sepin nin, noman ka ka piipin kin, Gos Owundu mołulum ei, eim embe ambil tonu kindamin! Nimbił erang, Gos nge kingam, kung siipsiip wał mił mołpu kin, amb mił simba kunum ei, tonu orum. Opu kin, nga amb ei, pii gii ninjing wumb ei, eim wu ba nge konduk kindpi kin, er kun er mołpu kin, poru nirim. ⁸ Nipi

kin Gos amb ei, eim konduk am ka wii ngang kindpi kin, er kun er mołum konduk ei, am kuru nin, konj ka wii salim ei, oł kun ka elmin. Erik kin, oł yi mił erim ei, Gos nge pii gii niłmin wumb ei, oł kun ka oł yi mił elmin.”

⁹ Erik kin, nga enjel ek yi nipi kin, na ngurum, “Mon, yi mił pulii! Wumb nii endi en enim, Gos kingam eim kung siipsiip mił mołpu kin, amb simba nge kuni nungii nge nipi kin, wii topu kin, tu wum wumb ei, ka piik mułngii!” Nga enjel ei, na kin yi nim, “Gos nge ek ei, ek keimi mendpił pałim.” ¹⁰ Pe nga na enjel simb ełe, kan mani kanip men tumbii enj; ba eim ek yi nipi na ngum, “Nim yi enerii mon! Na nam, nim nge angnim noł kin, nim kongun ende wu moł. Mołup kin, na enim kin, Jiisas nge ek keimi ei, ambił gii nik mołmun. Molk kin, pe Jiisas ek keimi ei, Gos nge Gui Ka epi ei, Jiisas nge ek ka wii ni tor kindiłmin ende mił mołmun. Molk kin, nim Gos kin men tokun kin, eim embe ambił tonu kindnjii!”

Wumb Endi Tonu Kung Os Kuru Ełe Ap To Mułum

¹¹ Pe nga, na kenj ni, tonu epin konu ełe aki topu sirim. Sipi kin, konu ełe kung os kuru endi multum. Mołpu kin, pe kung os ap tołum wu ei, eim embe Pii Gii Niłim Pułwu nin, Oł Keimi Ełim Pułwu mołulum. Mołpu kin, eim oł kun ka erpi kin, kos piipi kin, opu ermba oł ei, kun ka elim.

¹² Erpi kin, pe eim ningił ei, dup anmbił mił, gur nirim; nga eim peng ełe king peng kon ei nge, pei mondułum. Mondpu kin, nga embe endi ei tonu eim mei embił ełe, mon poł pendrim; ba mon ei, wumb endi pułe ei, pii kun enałmin mon! Eim

mendpił mon ei, pułe piilim. ¹³ Nga eim konduk olt kindrim ęle, miyem topu pirim. Peng kin, nga eim embe ei yi niłmin, “Gos nge Ek Ka,” pa niłmin. ¹⁴ Nga ei tonu epin konu ęle, opu ond wumb en enim, eim kin ekii sinjing. Sik kin, tonu kung os kuru ęle molk kin, en enim ngenj ęle, konduk ka wii kuru kindik kin, punjung. ¹⁵ Puk kin, nga kumb ęle nge wu ei, eim gupu ęle tui jik tukum mułum tui ei, tor orum. Opu kin, eim tui ei, wumb pei to kundmba. Topu kin, nga eim ain dinga endi, ambilpi kin, wumb mei konu ęle orung orung pei wumb ei, tep er mułmba. Mołpu kin, eim ond wain mong ei, ambil sii topu kin, mer noł wain sii tołmun konu ęle noł wain ei mił, Gos dinga owundu mendpił ei, eim nge popuł kis owundu tor kindmba. ¹⁶ Kindpi kin, eim nge alap ei kin, muła peł ęle, mon embe yi mił pirim, “King Mołmun ęle moł ei, Kumb ęle Kindilim Wu; nga Wu Owundu mołmun ęle moł ei, Kumb ęle Kindilim Wu ku.”

¹⁷⁻¹⁸ Pe nga, na kenj ni enjel endi eni pim konu ęle, angpi multum. Mołpu kin, eim wii dinga topu kin, kei sikapi mił kei kanim kanim pei ei, tonu muł ęle bur nik kin, punjung konu kindrim. Kindpi kin, yi nim, “Enim pei kułou tangin kin, Gos enim kuni owundu ngumba weiyo! Ok kin, wu king nin, nga opu tep ełmin wu nin, nga opu ond wu dinga nin, nga kung os nin, nga kung os ap tołmun wumb nin, nga wumb ngenj pei nin, nga kongun wii ełmin wumb nin, nga kongun wii enałmin wumb nin, nga owundu nin, kembis ouni, ngenj ęle pei enim nungii wei!” a nirim.

¹⁹ Pe nga na kenj ni, kung simbii owundu kin,

mei konu e le king pei kin, en enim opu ond wumb pei kupou tok kin, ya eim kung os kuru endi ap tonu multum wu ei kin, eim opu e lmin wumb ei kin, opu erngii nge mulnjung. ²⁰ Mulk, ba kung simbii owundu ei kin, ek ni tor kindiim ek kend wu endi, eim jep o l kanim kanim kung simbii owundu kumb e le erpi ei, paki topu e lmin wu ei nin, wumb nii endi, eim kung simbii owundu ei, mon embe ambil tonu kindik nin, eim nge ond mil epi ei, men tok e lmin wumb ei kin, o l kend to ngopu e lmin wu ei kin, kung simbii owundu ei ta l, to kan ngurum. Ngopu kin, wu ta l ei, olkup topu kin, no l gopu dup e le, mu l owundu kis kunum kunum nopu e lmin konu e le kindrim. ²¹ Kindpi kin, nga wu endi, kung os kuru ap to multum wu ei, eim gupu e le tui jik tor orum tui ei, sipi kin, wumb eipi ei, pei to kundrum. Kundang kin, kei pei ok kin, wumb minj ngenj ei pei, no poru nimin nik kin, nunjung. Nangin kin, kei en enim pinang purum.

20

Seisen Kan Ngii Kung Ngii 1,000 Mil Pei Mulum

¹ Pe na kenj ni, enjel endi epin konu e le mani orum. Opu kin, eim angil e le, kii wa l endi tukpu sip pina lmin nge kii endi kin, nga kan sen dinga wii embin owundu erim endi, sipi kin er tu wurum.

² Tu wang opu kin, ka wembii owundu ei ambil gii nirim. Nipi kin, wembii ei, kumb okrii mo lpu kin, o lum wembii ei, eim gui kis mendpil Seisen multum. Mo lpu kin enjel ei, kan sen dinga e le, to kan ngopu pindang kin, kung ngii 1,000 pei o purum. ³ Pupu kin, pe enjel ei, eim ka wembii

owundu ei, olkup topu kin, mer tukpu sip pinaim tukpu olt ele, mani kindrim. Kindpi kin, ondu ngopu kin, nga lok to dinga pendrim. Pendpi yi erang kin, Seisen ei eim, wumb muł oł konu pek punmun ei, eim ek kend topu, ngunarpi mułang kin, kung ngii 1,000 pei o purum. O pang kin, ekii se, eim kan posik, wak tangin kin, eim kunum aninga kopur wii andpi kin, mułmba nge purum.

⁴ Pe na kenj ni, king mułumun peł ele nge, wu kopur ei, sim konu ele wu kombur mulnjung. Mulnjung wu ombu, Gos kongun ngang wumb kin, kos owundu piik kin, mok tok erngii nge mulnjung. Molk kin, pe nga wumb nii endi en enim, Jiisas kin pii gii nik kin, wumb ni ngok kin, Gos nge ek ka ei, ambil gii dinga nik enjing wumb ombu, en enim min men mił wu ombu, kenj ni mulnjung ku. Molk kin, nga opu orung wumb, Gos nge wumb ei, to kundnjung. To konduk kin, nga na kenj ni, en enim kung simbii owundu ei kin, nga eim ond mił epi enjing ei kin, ei men tok ngunenjing. Ngunarik kin, kung simbii kis ei, eim nge embe mon ei, wumb mei embił ele nin, angil ele mon to mundnenjing. Mundnarik kin, wumb ombu en enim, konj mułngii nge noman konj ei, sik pendik kin, en enim king mił, Jiisas kin tep to mułangin kin, kung ngii 1,000 pei ombu nge mulnjung. ⁵ Mułangin kin, nga wumb kułii kombur, en enim konj mułngii noman ei, kunum ele sinenjing wumb ei, en enim kolk mułangin kin, kung ngii 1,000 pei omba nge mulnjung. Molk kin, ei am kumna mina kin, wumb kułii angk kin tonu ongii nge kunum. ⁶ Wumb nii endi, eim kolpu kin kumna angpi kin, tonu omba wumb

ei, en enim ka piik kin, oł kun ka er mułngii. Molk kin, nga ekii se kułngii wumb ei, dinga peng kin, kumb se kulnjung wumb ei, to mani kindnerngii mon! Ba nga wumb ei, Gos Kraiſ teł nge, kułmał kełngii wumb mił mułngii. Molk wumb ei, Kraiſ kin king 1000 kung ngii pei, tep er mułngii.

Gos Seisen To Kis Erim

⁷ Kung ngii pei 1,000, ei poru neng kin, Seisen eim kan ngii ełe, kan ngok pendnjing ei, tor kindangin kin, omba. ⁸ Omba ei, opu wumb mei konu ekin angil mong kapil kapli poru sałim wumb ei, ek kend to ngumba nge omba. Opu kin, wumb tilap ei, Gos konu kin, Mekok konu teł, Seisen ei pupu kin, wumb si ende kindang kin, opu mił erngii nge ba wumb ei, wumb ep noł wer ełe, ku kulta mołum ei mił, yi kapli mułmun. ⁹ Molk kin, nga opu ond wumb en enim, mei konu orung orung pei, tonu puk kin, Gos nge wumb si pok erik kin, Gos nge mei kaimb sipi kin, eim wumb noman ngopu mei konu owundu ei, opu orung wumb pei si pok enjing; ba dup endi epin konu ełe, Gos kindang mani opu kin, wumb ei pei nopu kin, er kis er poru nirim. ¹⁰ Nipi kin, nga Seisen wumb pei kend topu ngurum. Ngang kin, Gos Seisen eim olkup topu kin, mer noł gopu dup ełe, mani kindrim. Kindrim konu ełe, kung simbii owundu kin, ek kend topu ni tor kindilim wu ei kin, mer dup konu ełe ok mulnjunguł. Mułangil kin, nga wu kis tekliki ombu, epin tinga kunum kunum dup konu ngenj kumbii kis sik kin, kunum kunum mułngii.

Kos Mendpil Tonu Om

11 Pe nga na kenj ni, king mołulum peł kuru owundu endi sim konu ełe, wu endi multum. Mołpu kin, wu ei kumb ełe, muł mei tał, wu ei kin si kind punjnguł. Punguł kin, nga mułnguł konu endi sineririm. 12 Nga na kenj ni, kulnjung wumb owundu kembis tał mił ombu, en enim king peł sim konu ełe ok kin, angk mulnjung. Molk kin nga mon kombur aki turum. Topu kin, nga mon endi aki turum ku. Aki topu mon ei, konj mułngii nge mon. Pe nga kulnjung wumb en enim, oł nimbił oł erik puk oł ei, mer mon ombu kanpi kin, en enim mok turum. 13 Pe nga ep noł kulii wumb mulnjung wumb ei, ngopu orung kindrim. Kindpi kin, pe noman tuk gii kulii oł ei kin, nga kulii ngenj mił mei konu sałim ei yi ku, kulii si orung kindinjngił. Si kindangił kin wumb ombu en enim, oł kanim kanim erik kin, endnjing ei mił piipi, kanpi yi erpi kin, kos piipi kin, mok topu elim. 14 Pe nga noman tuk gii kulii oł ei nin, kulii ngenj mił nge mei ei kin, pei olkup topu kin, mer noł gopu dup ełe, tuk kindrim. Kindpi kin, noł gopu dup ełe, ei kulii oł nga endi, tonu omba ei, ngenj kumbii kunum kunum singii. 15 Pe nga wumb nii endi, en enim embe mer konj mułngii nge mon ełe mulerim kin, wumb ei pei, to mani noł gopu dup ełe, muł owundu erpi pim konu ełe, olkup to kindrim.

21

Muł Mei Konj

1 Pe nga na epin konu ełe kin, ya mani mei konu ełe konj sim kenj. Nimbił erang epin konu ełe ok

nge kin, mei konu eŕe oknge kin, ouni am pupu kin, poru nirim. Nipi kin, nga ep noŕ pinerim mon ku! ² Pe nga na kenj ni, oŕ kun ka eŕmin konu ei, Jerusalem konu konj ei, tonu epin konu eŕe Gos kin mani orum. Konu ei, yi miŕ amb endi ei, eim wu ba nge wam omba. Opu nipi kin, eim moke erpi kin, er kun er moŕpu kin, eim wam omba nge kan simbii ni piipi kin, multum ei miŕ, yi mani orum. ³ Wang kin, nga na kom sip piinj ni, ek owundu endi ei, Gos nge king peŕ eŕe nipi kin, tor orum. Piini! Pe Gos nge moŕuŕum konu ei, wumb kin ouni moŕmun. Molk kin, nga Gos eim, en enim kin ouni muŕmba. Moŕpu kin, nga wumb en enim, eim nge wumb mendpiŕ muŕngii. Muŕangin kin, Gos eim, en enim kin ouni moŕpu kin, nga Gos ei eim, en enim nge Gos mendpiŕ muŕmba. Moŕpu kin, Gos eim, wumb ei nge ningiŕ ka onum ei, kil ngopu kin, si kindmba. ⁴ Kindpi kin, nga en enim nga, kulerngii mon! Kularik kin, nga en enim noman embin to piinerngii mon! Piinarik kin, nga ke nik kin, ngenj kumbii sik eŕmin oŕ ei, enerngii mon! Nga en enim oŕ ok nge ei, am pupu kin poru nimba.

⁵ Pe nga wu endi, eim tonu king peŕ eŕe multum wu ei, eim ek yi nirim. “Piini! Na epi pei konj minj end! Nga eim ek nipi kin, na ngopu yi nirim, “Ek ei nge mon pulnjii! Nimbii erang ek ei, ei keimi mendpiŕ! Kapli wumb en enim, ek ei pii gii ningii.” ⁶ Nga eim ek na kin nga nipi kin yi nirim, “Ei tonu opu kin, poru nirim. Na nam kumb eŕe moŕup kin, nga ekii eŕe moŕuŕ ku. Na epi kanim kanim ei nge puŕwu moŕuŕ. Nga epi pei poru nimba kunum owundu ei nge puŕwu moŕuŕ

ku. Moꞑup kin, wumb nii endi, eim noꞑ nuwa ermba wumb ei, na eim noꞑ konj kunum kunum moꞑum noꞑ paꞑim noꞑ ei, wii kuꞑ ngamb kin numba. ⁷ Nopu kin, nga wumb nii endi, eim opu erpi kin, ka mundmba wumb ei, eim na kin epi ka wii simba. Sipi kin, nga na eim nge Gos muꞑamb kin, eim na nge kingam muꞑmba. ⁸ Moꞑpu, ba wumb endi, eim gaꞑ kuꞑpu kin, tungu erpi orung pupu kin, pii gii ninarpi kin, oꞑ kis kanim kanim oꞑ penj tui erpi kin, wumb endi to kondpu kin, wu eipi nge ambim ei, waning nonmbuꞑ kin, kunju men oꞑ ei erpi kin, gos kend kin, men topu ngopu kin, ek kend minj topu kin, oꞑ ombu er endmba wumb ei, eim noꞑ gopu dup eꞑe, muꞑ owundu er paꞑim konu eꞑe, eim muꞑmba konu saꞑim ei, konu kuꞑiii konu eꞑe, nga kuꞑiii endi tonu omba.

Jerusalem Konj

⁹ Pe nga enjel angil orung nga taꞑ mulnjung enjel ei nge, endeim endi ei, eim oꞑ kis embin tui oꞑ ei, ming epi angil orung nga taꞑ piki tang kin, se multum wu ei, eim na kin opu yi nirim. “Wa! Na nim amb miꞑ kokuꞑ ei eim nim andan tumbii ei, kung siipsiip waꞑ miꞑ wu ei, Kraiis eim kokuꞑ ei nge ambim miꞑ ei, nim andan tumbii.”
¹⁰ Pe nga Gos nge Gui Ka ei, eim na dinga ngang kin na eim si mengpi kin, komung olt endi pim konu eꞑe, ei tonu sipirim. Sipipi kin eim na Jerusalem konu ka wii eꞑe, na andan tum konu ei, eim Gos kin muꞑ konu eꞑe muꞑum miꞑ, tor orum.
¹¹ Jerusalem konu ei, Gos nge tiꞑang owundu eꞑe, piki topu pirim. Tiꞑang er pirim ei, am kom ku kombur, ku tonu puꞑum kom ku ei miꞑ, yi end

pirim. Pirim kom ku, ‘jaspa’ nilmin ku ei, kirapi konj mił, tilang er pirim. ¹² Pe nga konu owundu ei, kung gui olt owundu mendpił pirim. Peng kin, nga kung gui ele, ondu engki nga tał pirim. Pirim konu ele, enjel engki nga tał angk kin, tep erik mulnjung. Molk kin, nga kung gui ondu ele, Esrel wumb tilap nge, engki nga tał embe ei, polpu kin mundrum. ¹³ Mondpu kin, kung gui ondu tekliki ei, ał eni tonu ołum konu ele pirim. Peng kin, nga ei orung ele, kung gui ondu tekliki pirim Peng kin, nga mer orung ele, kung gui ondu tekliki pirim. Peng kin, nga eni mani pulum konu ele, kung gui ondu tekliki pirim. ¹⁴ Peng kin, nga konu owundu nge kung gui ei, engki nga tał ei, kom ku dinga mandring polk engindnjing. Engindangin kin, kom ku engki nga tał ei, kung siipsiip wał mił wu ei, Kraais eim nge ek se andilmin wu, engki nga tał nge embe pol pendrim.

¹⁵ Pe nga enjel ei, na kin ek nipi kin, eim dolu gol su epi endi ei, eim angil ele pirim. Peng kin, eim su dolu ei, se andpi kin, konu owundu ei kin, nga konu ei nge kung gui kin, kung gui ondu kin, su simba nge ambilpi engrim. ¹⁶ Engrim konu owundu ei, am kun mendpił su endi sirim. Sipi kin, nga wuł ał nin, ei mer nin, nga tonu mani ei, su ende mił sirim. Sipi kin, nga enjel ei, eim konu owundu ele dolu sipi kin, su sim ei, 1500 turii mił purum. Pang kin, konu owundu ele wuł ał nin, ei mer nin, tonu mani pei ei, su ende 1500 turii mił, su ende mił ku pirim. ¹⁷ Peng kin enjel ni, eim su dolu ni sipi kin, su si kenrim ni, wu endi su silmin su ei, yi mił ende sirim. Sipi kin, nga enjel ei, kung gui su sirim ei, su ei nge

minj sirim. Seng kin, kung gui ei, su simb 216 simb pei, alt pirim. ¹⁸ Peng kin, konu owundu ei nge kung gui ei, Gos eim kom ku ka wii endi, 'jaspa' nilmin, ei kin eririm. Erpi kin, nga Gos eim ku gol sipi kin, konu owundu eġe, gol kin eririm. Erang kin, konu ei gol ei am tilang ka owundu erpi kin, kirapi miġ eririm. ¹⁹ Erang kin, konu owundu nge kung gui ei, puġe ei yi miġ, Gos kom ku kanim kanim ku owundu top eġmin miġ, sipi kin, moke ngurum. Ngopu kin, kom ku endi ka wii ei embe 'jaspa' nilmin. Nga kom ku muk endi embe, 'sapaiya' nilmin. Nga kom ku kuru endi embe, 'ales' nilmin. Nga kom ku jambi endi embe ei, 'emeral' nilmin. ²⁰ Pe nga kom ku endi, kundii kuru taġ ei, 'saroniks' nilmin. Nga kom ku kundii endi, 'karniilon' nilmin. Nga kom ku endi terim ei, 'kraisolais' nilmin. Nga kom ku endi jambi miġ endi, 'beril' nilmin. Nga kom ku terim miġ endi, 'topas' nilmin. Nga kom ku endi, jambi kin terim miġ 'krisopas' nilmin. Nga kom ku endi muk miġ endi, 'jesin' nilmin. Nga kom ku endi kundii eipi endi, 'amisis' nilmin. ²¹ Pe nga konu owundu nge ondu, engki nga taġ ei, engki nga taġ biis kuru ka wii, ku owundu top eġmin yi miġ pirim. Peng kin, ondu endeim ei, biis kuru endeim gelsi kiraġ miġ, epi ei nge, endeim ni owundu ka wii miġ, yi er pendrim. Pendpi kin, ondu endeim endeim yi miġ er pendrim. Pendpi kin, nga konu owundu eġe andġam ei, am gol nilmin, ku ei mendpiġ, andġam eġe eririm. Erpi kin, ei am er kindang kin, biningaġ er kirapi miġ, erpi pirim. ²² Pe nga, na Gos nge men toġmun ngii endi, konu owundu eġe tuk seng kin, endi

na kinenj. Nimbił erang Gos Owundu nge eim noman dinga wii seng kin, nga eim kung siipsiip wał mił wu ei, Kraiss ei eim kin, eł ełip Gos nge men tołmun ngii owundu mił pirim. ²³ Pe nga, konu owundu ełe, oi eni tał, tiłang erkił kin tuk onguł mił pineririm mon. Nimbił erang Gos nge tiłang owundu mendpił ei minj erang kin, konu orung orung ełe tiłang ei, erpi pirim. Peng kin, nga kung siipsiip wał mił wu ei Kraiss ei eim dup alam mił multum. ²⁴ Mołpu kin, wumb konu muł oł ełe moł punmun ei, Gos eim nge tiłang owundu ełe mendpił, kanik kin, andłam endngii. Andik kin, mei konu ełe wu king moł punmun ombu, en enim nge moke si mengk ełe, tuk sipngii. ²⁵ Nga konu owundu ełe kung gui ondu ngo pendnjing ei, kunum kunum aki minj top sałiłim ondu ei, tuk punermba mon. Pe nga, emii endi pepi kin tuk onermba mon! ²⁶ Pe nga wumb ngenj epi ka wii nin, ku ka wii nin, epi ombu wumb kon muł oł ełe mołmun wumb ei, pei si mengk kin, ełe tuk sipngii. ²⁷ Ba oł kis penj mołum epi ei nin, oł kis kanim kanim ei nin, nga wumb ek kend tok niłmin ombu nin, Gos eim konu mołulum konu ełe, tuk punerngii mon! Ba wumb nii endi, eim embe mer kung siipsiip wał mił wu ei, Kraiss ei nge mon ełe konj kunum kunum mołulum mon ełe, pułum wumb ei minj mendpił, tuk ełe pungii.

22

Jerusalem Konj Ei Nge Ek Kopur

¹ Pe nga enjel ei, eim na noł ei, wumb no konj kunum kunum mołulum noł ei, andan turum.

Topu kin, noŀ ei, kirapi miŀ tiŀang eririm. Eririm noŀ ei, eim Gos kin kung siipsiip waŀ miŀ wu ei Kraiŀ ei kin, mulkuŀ king peŀ konu eŀe, tor orum. ² Opu kin, noŀ ei, konu owundu eŀe ka wii andŀam beris kin eŀe, tuk mii memb eŀe, kun opu purum. Pupu kin, nga noŀ wer eŀe, orung orung ombu, ond wumb nok konj moŀuŀmun ond ombu, angilim. Engrim ond ei, kung ngii endeim eŀe, mong topu kin, engki nga taŀ kanim kanim eipi eipi toŀum. Toŀum ond ei, oi endeim eŀe, ond mong ku toŀum. Topu kin nga, ond onguŀ wumb konu eŀe orung orung pei, pe puŀmun wumb ei, er ka eŀmin. ³ Pe nga, Gos eim epi pei, eim noman enaŀim ni piilim epi ei, Gos kin mandi mulermba mon! Ba Gos kin kung siipsiip waŀ miŀ wu ei, Kraiŀ ei eim muŀnguŀ konu ei mendpiŀ, king peŀ konu owundu eŀe tuk simba. Sipi kin, nga Gos nge kongun wumb ei, Gos kin men tok ngungii. ⁴ Ngok kin, wumb Gos eim kumb ningiŀ kinangin kin, nga eim embe ei, en enim mei embiŀ eŀe puŀmba. ⁵ Pe nga emii endi, konu eŀe nga pinermba mon! Pe nga jep tiŀang min, eni tiŀang ei nge, kongun nga sinermba mon! Nimbiŀ erang Owundu Gos eim, en enim nge tiŀang muŀmba. Muŀang kin, wumb en enim king miŀ kunum kunum tep er molk pungii.

Jiisas Eim Sikir Orung Omba

⁶ Nga enjel ei, na kin ek yi nirim. Nirim ek ei ek keimi mendpiŀ, nga am ek dinga wii, pii gii ningii nge ek paŀilim. Peng kin kumb ok Owundu Gos eim nge ek ni tor kindiŀmin wumb kin, eim nge Gui Ka kindrim nge Gos ei, eim enjel endi kindang

opu kin, eim nge kongun wumb ombu, mering ekii se tonu omba mandi erang kin epi ei, andan tumba nge kindrim.

⁷ Pe nga Jiisas yi nirim, “Piyei! Na sikrip orung ombii end. Wumb nii endi, eim Gos nge oł ekii se ermbe nge ek ei, mon ełe piik kin, ekii singii wumb ei, ka piingii!”

⁸ Ei na Jon niłim wu ei mendpił, mołup kin, epi ei kanip kin, nga piip enj wu moł. Mołup kin, na epi pei ei, kan poru nip kin, pe nga enjel ei, na epi kanim kanim andan topu eririm wu ei, eim simb ełe, mong gopsing pii poł muls. Mołup, na eim kin, men top kin, eim embe ambıl tonu kindip kin, ngumbii end. ⁹ End, ba eim na kin ek nirim, “Mon! Nim yi mił enenjii! Na nim kin kongun ende wu moł nga nim angnim noł nin, Gos nge ek ni tor kindiłmin wumb ok nge ei kin, wumb ende moł. Mołup kin, nga wumb nii endi, ek mon ya mon ełe mołum ei nga, ekii sik ełmin wumb ei nge, wumb ende moł. Mołup kin, nim pukun kin, Gos embe ambıl tonu kindkin kin, men to ngokun kin, eim kin mendpił yi enjii.” ¹⁰ Nga enjel ei, eim na kin ek piipi kin, yi nirim, “Mon ełe ek mon oł ei, ekii se tonu omba nge ek mołum mon ei, nim pandi to gii ninenjii! Ninenjii oł ei mendpił nga mandi tonu omba enim. ¹¹ Yi mił erang, wumb oł kis kanim kanim ełmin wumb ei, wiik tangin kin, oł kis minj erik mułangin kin, nga wumb oł penj tui ni piik ełmin wumb ei, wiik tangin kin, oł penj tui nga min ełe piik ernjii. Nga wumb Gos nge oł kun ka erik wumb ei, wii tan kin, Gos nge oł kun ka erik mułangin kin, nga Gos kin kun ka

mołmun wumb ei, wii tangin kin, Gos kin kun ka ku mułngii!”

¹² Jiisas ek yi nirim, “Piyei! Na pe mandi ombii end. Na wumb nge kumep eipi eipi tu wup kin, wumb kongun kanim kanim enjing mił kumep ei, wumb endeim endeim ni mok top ngumbii. ¹³ Na minj moł, kumb ełe kindip kin, nga mołup kin, ekii kindip eł wu moł. Moł ei, na epi kanim kanim nge pułwu moł. Moł ei, na epi kanim kanim erip porun tunj pułwu moł.”

¹⁴ Yi mił wumb nii endi, eim alap olt endi, was erpi kin, konj mił mułmba wumb ei, eim ka piipi kin, mułmba. Mułang kin, wumb ei kapli, ond noman konj kunum kunum mołulum ond ei nge, mong nungii. Nok kin, kung siipsiip wał mił kangil miyem ei je kil ngum wumb ei, en enim konu owundu ka wii nge ondu ei, kapli tuk ełe pungii. ¹⁵ Nga konu owundu ka wii ei, torung wumb ka owu mił mołmun wumb ombu nin, wumb kunju men tołmun wumb nin, nga wu amb waning nołmun wumb ei nin, nga wumb, wumb eipi to konduk ełmin wumb ei nin, nga gos kend embe ambil tonu kindik ełmin wumb ei nin, nga wumb pei ek kend tui andlam ei noman pend kin, ekii sik ełmin wumb ei nin, wumb ombu en enim, Gos nge konu ka wii owundu ełe torung mułngii! ¹⁶ “Na Jiisas, na nge enjel enim kin kindamb opu kin, eim ełe enim men tołmun wumb ombu kin, ek ei nipi tor kindrim. Kindpi kin, na wu Deipis nge pułwu moł; nga na eim kupam noł moł ku. Nga na konu kupiiring kor kanjip tilang ka wii ełim kanjip ei mił, na moł ku.” ¹⁷ Gos nge Gui Ka kin, kung siipsiip wał mił wu ei nge ambim

miɩ ei, pii gii niɩmin wumb ei kin, ek yi ninjngiɩ,
“Oiyoy!” Nga wumb nii endi, ek ei piimba wumb
ei kindang opu kin ek yi nimba, “Nim Oiyoy!” Nga
wumb nii endi, noɩ nuwa ermba wumb ei, eim
omba ku. Nga wumb nii endi, eim noɩ no konj
kunum kunum moɩɩmun noɩ ei, numbii ni piim
kin, noɩ ei numba ku. Nopu kin, epi ei, Gos nge
epi ka wii ei, wii ngurum. ¹⁸ Yi miɩ, wumb nii
endi, eim Gos nge mon ek ninim oɩ ei, ekii se
tonu omba ek ei, piimba wumb ei, na ek dinga
nip ngond. Ngopu kin, pe wumb nii endi, eim Gos
mon eɩe, ek pinaɩim miɩ nipi kin, nga tuk kindmba
wumb ei, Gos nga eim kin, oɩ embin tui mer mon
eɩe, ek ninim miɩ ei, Gos erpi kin, wu ei kin tonu
kindmba. ¹⁹ Nga wumb nii endi, Gos ke mering
ekii se tonu omba ek ninim mon ei, to si kindpi
kin ermba wumb ei, nga Gos eim kin yi ku ermba.
Erpi kin, nga wumb ei, eim ond no konj kunum
kunum moɩɩmun ond ei, angiiim ei, nunarpi kin,
nga konu owundu ka wii konu ei mon eɩe, ninim
konu ei, wumb ei eim tuk eɩe punermba mon ku.
²⁰ Nga Jiisas eim ek oɩ ekii se tonu omba ek ei, ni
tor kindrim ei, nga ek yi nirim, “Keimi! Na ombii
kunum pe mandi enim!” Ei keimi! Ei kapɩi, yi
minj pengɩi! Owundu Jiisas nim wa! ²¹ Pe Jiisas
Owundu ei, eim noman ka ei, sinim oɩ kun ka
eɩmin wumb pei kin ouni muɩmba. Ei keimi!

Gos Nge Ek Ka Ei Sinim Kin Ngołum
The New Testament in the Nii Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tok ples Nii long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nii

Dialect: Central Wahgi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-04-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

57529bce-9e23-5350-904d-243a1b359818